

Bjovulf

oversat af
Adolf Hansen

Indledning ved
Viggo Julius von Holstein Rathlou

udgivet ved
Oskar Hansen

København og Kristiania 1910

Indledning

ved Viggo Julius von Holstein Rathlou¹

[Noter og billeder ved J.V.F.]

Kun et eneste original-håndskrift af dette storslåede digt er blevet bevaret til vore dage. Det gemmes nu i British Museum (Codex Vitellius A, XV²), hvorhen det er blevet bragt, bogstaveligt «reddet som en brand af ilden»; idet Robert Cottons³ samling af håndskrifter og bøger blev solgt år 1700, og mellem disse var Bjovulf-MS. som fik plads i Ashburnham House, Westminster.

Her udbrød 1731 en ildebrand, som ødelagde en stor del af samlingen; men Bjovulf-MS. blev reddet, halvstegt og brunet, men dog uden at noget af det gik tabt. - Allerede 1705 omtalte Wanley⁴ dette MS. som en «tractatus nobilissimus»; også Langebek⁵ nævner det i «Scriptores R. D.» - pag. 44 [1772]⁶ - men dog lå det upåagtet hen indtil året 1786, da danskeren Thorkelin⁷ skrev det omhyggeligt af selv og lod en skriftkyndig mand besørge endnu en afskrift. - Disse to afskrifter, som er betydningsfulde, fordi de blev taget på en tid, da håndskriftet var mere læseligt end nu, opbevares på Det kgl. bibl. i Kbhvn. (Ny kgl. sml. 512 og 513, 4°).

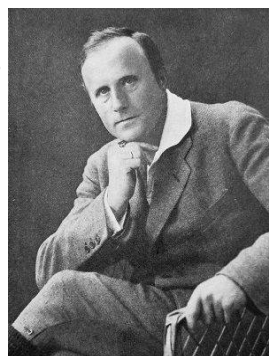

Fig. 1: Holstein Rathlou omkr. 1920. Foto: Axel Schütt

Fig. 3: Cotton Vitellius A, XV. Wikimedia Commons.

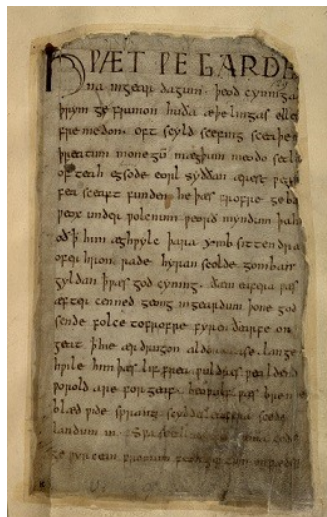

Fig. 2: Nowell Codex. Wikimedia Commons.

Således fik Danmark æren af først at have syslet for alvor med «Bjovulf»; og den første trykte udg. af digtet, ledsaget af Latinsk oversættelse, blev af Thorkelin udgivet i København 1815 under titlen «De Danorum Rebus Gestis Secul. III & IV...edidit ... Grim. Johnson Thorkelin...». - Grunden til, at det varede så længe, var, at de fleste af Thorkelins papirer var blevet ødelagt ved Englændernes brutale overfald 1807.

1 Bibliotekar, dr.phil. (1885-1965)

2 Et samlemanuskript, hvori bl.a. Bjovulf-manuskriptet (*Nowell Codex*) indgår.

3 Sir Robert Bruce Cotton (1571–1631). I 1702 testamenterede Sir Roberts barnebarn, Sir John Cotton, samlingen til Storbritanien, og kom således til at danne grundlaget for, hvad der senere blev til British Library. Samlingen blev altså ikke solgt, som Holstein Rathlou skriver. Manuskriptet havde tidligere tilhørt Laurence Nowell (ca. 1515 – ca. 1571), antikvar, kartograf og forsker i angelsaksisk sprog og litteratur.

4 Humfrey Wanley (1672–1726), bibliotekar og sprogforsker.

5 Jacob Langebek (1710-1775), dansk gehejmearkivar og historiker.

6 *Scriptores Rerum Danicarum Medii Aevi*

7 Grímur Jónsson Thorkelin (1752–1829), dansk-islandsk gehejmearkivar.

I «Dansk Litteraturlidende» 1815, nr. 26-28 gennemgås dette digt omhyggeligt og udførligt, men ikke så kritisk, som N. F. S. Grundtvig kunne ønske sig. Denne knyttede i «Nyeste Skilderie af Kjøbenhavn» 1815 (nr. 60, 63-65) en lang række bemærkninger til «Litteraturlidende»s kritik og giver en fri oversættelse i vers af 1. sang (ikke helt overensstemmende med hans overs. 1820); sammesteds (nr. 70-72) kommer han frem med flere sproglige og historiske indvendinger.

I «Kieler Blätter» 1816 (s. 307-27) skriver pastor Outzen⁸ om de historiske og geografiske forhold i «Bjovulf».

I «Danne-Virke»⁹ II 1817 har Grundtvig s. 207 -289 skrevet en længere afhandling om «Bjovulf» og om sit eget arbejde med den; og s.st. IV 1819, s. 234-262 udgivet en del af sine oversættelser af stykker af kvadet i frie vers.

Året efter, 1820, udkom Grundtvigs oversættelse, udført med hele hans blændende sprogfærdighed og mesterlige evne til at gengive ikke ord for ord, men mening for mening, så at dog intet er udeladt, men alt er kommet med, og skrevet i frie vers, påvirkede af folkeviserne og rimkrøniken¹⁰.

Grundtvig havde til udførelsen af dette arbejde (han lærte sig først med Rasks¹¹ hjælp angelsaksisk, da Thorkelins udg. kom 1815, for at kunne oversætte den) fået understøttelse af «ædlingen» Johan Bülow til Sanderumgård, hvem han tilegnede sin oversættelse med et dansk og angelsaksisk digt. Han udgav i denne bog en række tekstændringer; og det viste sig senere, at skønt han ikke havde set MS., indeholdt dette netop på de fleste steder de ord, som Grundtvig havde foreslået, ledet af sit enestående geni.

Således har Danske lærde og digtere udgivet, kommenteret og oversat «Bjovulf. længe for nogen anden nation. Grundtvigs oversættelse blev kritiseret af J. Grimm¹² i «Göttingische gelehrte Anzeigen» 1823, 2. januar, s.1-12, hvor Grimm, idet han ikke helt godkender den frie omdigting, dog omtaler «Grundtvigs gewisz nicht miszlungene Strophe». S.st. siger Grimm, «Die Gleichgültigkeit, womit es den Beowulf behandelt hat, gereicht England zur Unehre.» -

Det var først i årene 1833 og 1837 (næsten en snes år efter Thorkelins udgave og Grundtvigs oversættelse), at Bjovulfskvadet blev udgivet og oversat på engelsk af J. M. Kemble¹³. Dog havde Conybeare¹⁴ udgivet teksten 1826. - Siden har udgaver og kommentarer osv. taget mere vækst, og Bjovulf-litteraturen omfatter nu over 300 forskellige arbejder. - 1882 lod Jul. Zupitza¹⁵ håndskriftet fotografere side for side og udgav det med vedføjte tekst, trykt med almindelige typer.

Af danske arbejder skal her nævnes Grundtvigs afhandling i «Brage og Idun» Kbh. 1841, s.481-538, hvor han gennemgår nogle af de betydeligste fremkomne tyske og engelske udgaver og oversættelser. Endvidere en politisk skæmtende afhandling af Grundtvig i «Danskeren» 1850 (nr. 15), s. 225-240.

1847 udkom Fr. Schaldemoses¹⁶ oversættelse (efter Kembles tekst, som aftrykkes). Denne oversættelse misforstod undertiden teksten, som også havde fejl, og har et ofte mindre godt sprog; den

8 Nicolaus Outzen: "Das angelsächsische Gedicht Beowulf, als die schätzbareste Urkunde des höchsten Alterthums von unserm Vaterlande".

9 Litterært tidsskrift, der udkom i årene 1816-1819 med Grundtvig som skribent.

10 Andreas Haarder kalder Grundtvigs oversættelse for "en kraftpræstation" (Haarder 1984, s. 15)

11 Rasmus Rask (1787-1832), internationalt berømt sprogforsker.

12 Jacob Grimm (1785-1863), tysk sprog- og litteraturforsker og bl.a. samler af eventyr.

13 John Mitchell Kemble (1807-1857). Engelsk sprogforsker og historiker. Han er kendt for sine store bidrag til angelsaksernes historie og oldengelsk filologi.

14 John Josias Conybeare (1779-1824). Professor i angelsaksisk ved Oxford Universitet. *Anglo-Saxon Poetry*, London 1826.

15 Julius Zupitza (1844-1895). Tysk filolog.

16 Frederik Julius Schaldemose (1783- 1853). Dansk oversætter (bl.a. af Goethe og Scott) og forfatter. Berygtet for sine smædeskrivelser mod grevinde Danner.

var dog i hovedsagen brugbar, men er nu ganske forældet. «Anden» udgave 1851 er, kun 1. udg. med et nyt titelblad.

1861 udgav N. F. S. Grundtvig «Beowulfes Beorh», og 2 år efter kom 2. lidt ændrede udg. af hans oversættelse fra 1820. Tekstudgaven regnes for særdeles god og har en mængde nye ideer, måske ikke alle lige holdbare.

I «Tidsskr. f. Philol. og Pædag.» 8. årg. 1868-69 har Sophus Bugge skrevet nogle tekstkritiske iagttagelser om «Bjovulf» (s. 40-72 og s. 287-305).

1875 udgav Ludv. Schrøder¹⁷ «Om Bjovulfs-drapen», en lille bog, der indeholder en række folkelig-filosofiske og -æstetiske foredrag.

1883 disputerede F. Rønning¹⁸ for doktorgraden over «Beovulf-Kvadet», en indgående litterær-historisk undersøgelse.

På Tysk skrev Bugge¹⁹ i Herm. Paul u. Wilh. Braunes «Beiträge z. Gesch. d. Deut. Spr. u. litt.» XII, 1887, s. 1-112 og 360-375, en lang række kommentarer til «Bjovulf». - Sammen med Axel Olrik²⁰ skrev han i «Dania» 1892, s. 233: «Røveren ved Graasten og Beowulf»; o. sst. 1901, s. 179 findes en artikel af Edv. Lehmann²¹ om «Fandens Oldemor».

Bjovulf og særligt Skjoldsagnene omtales udførligt i Axel Olriks «Danmarks Heltedigtning» 1903, I, s. 223 ff.

Til trods for, at danskernes studier af «Bjovulf», som det her er vist, ingenlunde har ligget udyrket hen, har der dog manglet os en nøjagtig og god oversættelse. Schaldemoses står langt fra på højde med, hvad nutiden kræver, og hvor mesterlig Grundtvigs omdigtning end er - nøjagtig er den jo ikke; ofte svarer en lang række strofer hos ham til et par linjer i den angelsaksiske tekst. - Det var da således kun en rimelig tanke, da afd. docent dr. Ad. Hansen besluttede at oversætte den på ny.

I «Dansk Tidsskrift»²² 1904 lod dr. Ad. Hansen sin oversættelse af v. 491-924 trykke. -

Imidlertid nåede Ad. Hansen ikke at få sin oversættelse helt færdig. Efter hans død²³ blev det overdraget mig at indsætte de verslinjer, som endnu fattedes. Om den måde, jeg har gjort dette på, skal jeg senere tale. -

Her er nu nævnet de danske og norske arbejder, som drejer sig om Bjovulfskvadet. Som før nævnet omfatter Bjovulf-litteraturen o. 300 værker, nogle særdeles betydelige, andre ret uinteressante, og desuden omtales digtet naturligvis i enhver engelsk litteraturhistorie (på dansk i H. Taines: Den eng. Litt.s Hist.²⁴, ovs. af H. S. Vodskov. Kbh. 1877. I. bd., s.73-85; og i «Ill. Verdens Litt. Hist.», udg. v. Jul. Clausen²⁵, har Ad. Hansen skrevet om «Bjovulf» i III bd., s.6 ff. - senere i «Den eng. og nordamerik.

Fig. 4: N.F.S. Grundtvig. Maleri af C.A. Jensen (1843). Wikimedia Commons.

17 Ludvig Peter Schrøder (1836-1908) Dansk højskolemand, forstander for Askov Højskole.

18 Frederik Rønning (1851-1929). Dr.phil., litteraturhistoriker. Mest kendt for sit værk *Rationalismens Tidsalder* (1886-99).

19 Sophus Bugge (1833-1907). Norsk sprogforsker og folklørist. Kendt for sit arbejde med runealfabetet og den Ældre og Yngre Edda.

20 Axel Olrik (1864-1917). Professor i nordiske folkeminder v. Københavns Universitet og medstifter af Dansk Folkemindesamling. Bror til Saxo-oversætteren Jørgen Olrik.

21 Johannes Edvard Lehmann (1862-1930). Religionshistoriker, dr.theol. et phil.

22 *Dansk Tidsskrift* (1898-1906) udg. af Gad. Skiftede i 1907 navn til *Gads Danske Magazin*.

23 Adolf Hansen døde den 2. februar 1908 på Frederiksberg 57 år gammel.

24 Franskmanden Hippolyte Taines værk *Histoire de la Littérature Anglaise* (1864) udkom på engelsk i 1872.

25 *Illustreret Verdens-Litteraturhistorie* (1901) red. af Julius Clausen (1868-1951)

Litt.s Hist.». Kbh. 1902). Også i nogle Danmarkshistorier omtales «Bjovulf», f. ex. i F. Barfods «Fortæll. af Fædrelandets Hist.»²⁶ (4. udg. 1872) I, s. 77-79; og i «Danmarks Riges Hist.» I omtaler Johs. C. H. R. Steenstrup digtet s. 78 ff. og 104 ff.; og navnlig har han s. 118-125 givet en udførlig og god fremstilling af digtets indhold. Og endvidere i Vald. Vedels²⁷ «Helteliv». Kbh. 1903, s. 109 ff. og s. 215; i Gudm. Schüttes²⁸ «Oldsagn om Godtjod» 1907 og i lignende værker.

Til disse værker og afhandlinger henvises «den kuriøse læser», hvem denne fortale og selve digtet ikke giver tilstrækkelige begreber om «Bjovulf». - Den engelske lærde John R. Clark Hall²⁹ har i sin oversættelse af «Bjovulf», Lond. 1901, nævnet i tidsfølge alle de ham kendte værker, som har «Bjovulf» til emne. Det samme har F. Holthausen³⁰ gjort (Alt- u. mitt. engl. Texte III 2. 1906). Til denne samling titler henvises de, der vil vide yderligere besked.

Til allersidst skal det blot tilføjes, at Vald. Rørdam³¹ har gjort emnet til genstand for det fortællende helte-digt «Bjovulf». Kbhvn. 1899. -

«Bjovulf», som utvivlsomt er et helteeventyr, stammer ifølge sin form fra det 8. årh., men håndskriftet vistnok fra det 10. Selve sagnene og myterne er naturligvis meget ældre. - Mange har ment, at historiske personer og begivenheder afspejlede sig i digtet, og dette forekommer mig sandsynligst; andre har ment, at Bjovulfskvadet skulle opfattes som en naturmyte; således er Bjovulf solen og sommeren, der kæmper mod vinteren (Grendel) og sumplandets tåger. Dragen skulle være vinteren, som vil ødelægge høstens skatte, og som dræber sommeren. - Dem, der ønsker nøjere besked om denne opfattelse af Bjovulfskvadet, kan jeg henvise til Chambers's Cyclopædia of Engl. Litt. Lond. 1901, bd. I, s. 5. -

I det stykke oversættelse, som blev trykt i «Dansk Tidsskr.» 1904, skriver Ad. Hansen: «I metrisk henseende har jeg søgt at gengive ånden i det oldengelske versemål uden slavisk at følge det i enkeltheder.» - Jeg har selvfølgelig fuldentst oversættelsen i overensstemmelse hermed. Af vers, der helt manglede, har jeg indsat følgende: 62-63, 168-69, 303-08, 981-91, 1031-35, 1101-04, 1142-52, 1339-45, 1354--57, 1361--62, 1451-53, 1725-30, 1745--53, 2298, 2403-05, 2455-59, 2521, 2697-2702, 2764 -66 3058-76 3126--29 3148--55 3163-68 -- det er 127 verslinjer.

Men hermed var mit arbejde ingenlunde endt. MS. som Ad. Hansen har skrevet med blæk, har han selv gennemrettet med blyant, idet han ikke har været sikker på at have valgt de bedste udtryk. - Da nu denne udg. ikke skal være en udg. af Ad. Hansens efterladte papirer, men en udg. af en Bjovulfoversættelse, har jeg kun valgt det af de foreslåede ord eller udtryk, som forekom mig bedst. Ofte, hvor der med blæk står «Borg», står der med blyant skrevet ovenover «Hus»? «Hal»? eller over «Helt» står der «Kriger»? «Høvding»? - Mit arbejde var da at vælge, hvad der forekom mig rigtigst på de pågældende steder. Eksempelvis var der udførte linjerne 48-50 så mange rettelser, at disse 2 linjer kunne læses på over 20 forskellige måder; ude i marginen stod: «umuligt!» Dette lille fortvivlelsesudbrud gav mig dristighed til helt at omarbejde disse 2 linjer. Sådanne ændrede linjer er følgende: 19, 21, 48-50, 58, 177-78, 201, 210-12, 256-57, 439, 455, 459-61, 1060-62, 1083-87, 1259, 1284, 1305-07, 1362, 1387, 1389, 1399, 1429, 1489, 1519 -20, 1631, 1689-90, 1702, 1714, 1757, 1860-61, 1883, 1912-13, 2152-54, 2182-84, 2193, 2652, 2711, 2726-27, 2752-53, 2781, 2811-12, 2979, 3088-90, 3094, - o. 70 verslinjer. Fra v. 500 -860 har Ad. Hansen selv rettet.

26 *Fortællinger af Fædrelandets Historie* udkom første gang i 1853

27 Valdemar Vedel (1865-1942), dansk forfatter og jurist. Har bl.a. bidraget til Jul. Clausens *Illustreret Verdens-Litteraturhistorie* (se note 25)

28 Gudmund Schütte (1872-1958). Dr.phil., filolog, historiker og godsejer.

29 John R. Clark Hall: *Beowulf and The Fight At Finnsburg*.

30 Ferdinand Holthausen (1860-1956). Professor i engelsk filologi og germansk i bl.a. Göteborg og Kiel.

31 Valdemar Rørdam (1872-1946). Regnedes i mange år for Danmarks nationalskjald, indtil han blev nazist. Var indstillet til Nobel-prisen i 1937 og 1938.

Adskillige steder, hvor blækket har eet ord, blyanten et andet, har jeg valgt et tredje. Men alle disse små afvigelser har jeg ikke optegnet. De huller i oversættelsen, som skulle stoppes, svarede til de steder i Bjovulf-MS., hvor dette har en lakune, er uforståeligt eller vitterligt galt. På sådanne steder hjælper ordbøger ikke, da de kun har det pågældende sted at henvise til; og de lærdes forklaringer er så mangfoldige, at man måtte være kyndigere end disse for at turde sige: Sådan skal det forstås! Når Müllenhoff, Gering, Bugge, Sievers, Stopf. Brooke, ten Brink, Zupitza, Trautmann, Clark Hall osv., osv. har hver sin mening, hvad skulle jeg så gøre? Når man skal til bunds i en sådan digtning, må man være en stor filolog, kyndig i den tids sprog, og en stor skjald, kyndig i den digtnings ånd. - Blandt alle Bjovulf-tolkerne kender jeg kun een, som både var så stor en sprogmand, at digteren ikke løb af med ham, og samtidig så stor en digter, at sprogmanden ikke blev siddende fast med ham. Manden er Grundtvig. - På de steder, hvor Ad. Hansens oversættelse vaklede mellem to opfattelser - eller helt tav, undersøgte jeg især, hvad Gering sagde, og hvad Clark Hall sagde. Jeg lagde hver ved sin side og Grundtvig i midten, og det, som var overensstemmende med Grundtvig, tog jeg. Om end denne fremgangsmåde måske vil synes nogle noget letsindig, mener jeg dog, at den er lige så retskaffen som den: at sværge til den filolog, der sidst og bedst har fastslået en opfattelse, som jo dog om 10 år atter er gendrevet, optaget, modbevist og fastslået lige så mange gange. - Mht. egennavnene er flg. gjort gældende: med navnestof, kendt i Norden, er der foretaget en vis tillempling; men i navnestof, hvor etymologien ikke træder frem, og som ikke vedrører Norden, er der ændret så lidt som muligt. - For «navne-hjælpen» takker jeg hjerteligt dr. Axel Olrik.

Denne oversættelse³², som nu forelægges læseverdenen, er altså Adolf Hansens de 9 tiende-dele; den sidste har jeg gjort færdig på den måde, som jeg har ment at være den sikreste: at støtte mig til Grundtvig, når Adolf Hansen selv var tavs. Intet er så vanskeligt som samarbejde med en afdød. Gid det ikke må være mislykkedes! - Om nogen kunne ønske efter Ad. Hansens MS. at se, hvad der er hans, og hvad der er mit, kan han henvende sig til Det kgl. bibl., som ejer MS., der har betegnelsen «Ny kgl. sml. Folio, 1597».

Fig. 5: Adolf Hansen (1850-1908)

Viggo Julius von Holstein Rathlou.

32 Haarder kalder Adolf Hans oversættelse for "en bedrift [...]. Oversættelsen kombinerer en betydelig teksttroskab med en sans for ordføring, lydvirkning og versrytme, der får det hele til at klinge." (Haarder 1984, s. 17).

Litteraturliste

(Se også Holstein Rathlous henvisninger i Indledningen)

Oversættelser:

Til dansk:

Constantin-Hansen, Thora (1914): *Bjovulf. Et angelsaksisk Heltedigt. Frit gengivet for Børn*. København

Grundtvig, N.F.S. (1820): *Bjovulfs Drape. Et Gothisk Helte-Digt fra forrige Aar-Tusinde af Angel-Saxisk paa Danske Riim*. København.

Haarder, Andreas (1984): *Sangen om Bjovulf*. København.

Wilmont, Barry (1983): *Bjovulf. Et heltedigt fra Danmarks sagntid*.

Til engelsk:

Swanson, Michael (1978): *Beowulf*. Manchester University Press (indeholder også den angelsaksiske tekst)

Tolkien, J. R. R. (2014): *Beowulf. A Translation and Commentary*.

Heaney, Seamus (2001): *Beowulf: A New Verse Translation*. New York

Litteratur:

Brandt, Troels (2004): *Danernes Sagnhistorie*. København

Bæksted, Anders (1988): *Nordiske guder og helte*. 2. udg. København

Christensen, Arne Søby (2005): "Beowulf, Hygelac og Chlochilaichus" i: *Historisk Tidsskrift*, bind 105, 1); s. 40-79

Christensen, Tom (2016): *Lejre bag myten*. Højbjerg

Grønbech, Vilhelm (2003): *Nordiske myter og sagn*. København

Markvad, Jørgen (2004): *Danske konger - før Gorm den Gamle*. Gedved.

Olrik, Axel (1903-1910): *Danmarks heltedigtning*, I-II. København

Rausing, Gad (1985): "Beowulf, Ynglingatal and the Ynglinga Saga: fiction or history?" i *Fornvännen* 80, s. 163-178. Stockholm.

Om Adolf Hansen:

Engelstoft, Povl et al. (red.) (1932-44): *Dansk Biografisk Leksikon* Bd. IX, s. 95-96) (artiklen skrevet af Niels Haislund)

Bjovulf

Indledning

1-11

Om spyd-daners færd i fortids dage,
om dåd og bedrift, af drotterne øvet,
om ædlingers sejsry sagn har vi hørt!
Ofte Skjold Skefing drev skarevis fjendernes
myldrende flokke fra mjødsalens bænke
og slog dem med jammer. Som hjælpeløst barn
blev først han fundet, men fanged så lykke
og voksed i hæder og ry under himlen,
så alle de folk, der fjernt over hval-vejen
rundt om leved, lyde ham måtte
og skat ham give: godt var hans styre!

12-25

Ham blev siden en søn der født,
ung i gårde; Gud havde sendt ham
folket til glæde, - thi grant han så
den hårde ve-tid, som herskerløse
længe de døjed; og livets drot,
al herligheds herre, ham hæder forundte:
Bjovulfs [Beovs] ry bredte sig vidt,
hin søn af Skjold, i Skandia-lande.
Glad skal den unge gaver skænke,
frit øve godt i sin faders hus,
så fluks, når han ældes, og fejdetid kommer,
stalbroder-flokken til stævne møder
og høvdingen følger: ved hæderfuld dåd
hver mand i hvert land fanger lykke og trivsel.

26-52

Kong Skjold i den skæbne-beskikkede stund
drog heden, helten, i Herrens vold.
Så bar de ham bort til bølgernes strøm,
hans samfæller tro, som han selv havde budt,
mens end hans tunge var talen mægtig,
skjoldunge-fyrsten, den folkekære.
Rede i havn lå den ringklædte snekke,
ædlingens fartøj, med isblank stavn;
og de lagde den vennefro, vidtkendte drot,
guldringenes giver, på gyngende skude
ved ranken mast; og rige skatte,
fjernt fra hentet, lå hobet omkring:
ej hørte jeg skib være skønnere prydet
med herlige våben og hærvædgers pragt,
med brynjer og sværd; om han bryst var der lagt
et mylder af smykker, som med skulle drage
i vovernes vold vidt over hav.
Ej rusted de ham med ringere gaver
og dynger af skatte, end de havde gjort,
der først havde sendt ham fjernt fra strand
som et ensomt barn over bølgerne blå.
End satte de højt ved hans hoved et gyldent
banner og lod ham på bølgen udbæres

på det dybe hav, hjertensbedrøvede,
med sorrigfuld hu. Ingen under himlen,
ingen hirdmand i sal kan sige for sand,
hvem der efter farten fik fragten i øje.

Bjovulfs kamp med Grendel I.

53-63

Kendt blandt kæmper, på kongsborgen Bjovulf
[Beov],
skjoldungen leved i lange tider,
elsket af folket; hans fader drog heden,
bort fra sit bo; men barn ham fødtes
i højen Halfdan, der hersked med ry
i de skridende år over skjoldunge-folket.
Ham, folkenes fyrste, fødtes til verden
fire børn ifølge og rad:
Hjorgar og Hrodgar og Helge, den gæve,
og om Elan [Yrsa] jeg hørte, hun som blev
Anganthjovs,
den krigeriske skjoldungs, kærlige mage.

64-85

Kamplykke undtes den kække Hrodgar,
ære i strid, så alle hans frænder
lød ham med lyst, og lempelig øgtes
ung-hird og hær. I hu det så randt ham
en våning med viden væg at bygge,
en mægtig mjødsal af mere pragt,
end tidens børn havde tænkt eller spurgt, -
og der ville gavmildt han give alt,
hvad Gud havde skænkt ham, til gammel og ung, -
alt, uden magt over mænd og rige.
Bud - har jeg hørt - blev båret vidt
over jord til fjerne folk, at huset
skønt skulle smykkes; og snart stod rede,
da stunden var inde, den største hal,
der fandtes på jord; og "Hjorthal" den nævntes
af fyrsten, hvis ord i det fjerne gjaldt.
Her skænkede han skinnende skatte og ringe:
han holdt sit løfte. Og hallen knejste
gavlbred og høj; - men hærges den skulle
af lysende luer, - dog længe det vared,
før fjendskab blandt frænder fik følge af had,
af vold og af sværdkamp og vildene strid.

86-98

En mulmkær ånd, som i mørket dvæled,
kun tålte med harmfuld hu en stund,
at døgn efter døgn han drønende jubel
fra hallen hørte, hvor harpen klang,
og sangeren kvad; sagn kendte skjalden
fra ældgamle tider om menneskers udspring:
at Almagtens Drot havde dannet jorden,
den lysfagre vang, af vover ombæltet,

Bjovulf

at sejrstærk han satte solens og månens fakler som lys for landenes folk og smykked med grene og grønnende blade orderigs egne, - og alle de slægter, som levende myndrer, livet han gav.

99-114

Så leved i gammen og glæde de kæmper,
til en ånd med fjendsk og ondsindet færd
begyndte at øve sin udåd i hallen:
Grendel nævntes den grufulde gæst;
langs yderste skel han skulende lusket
og dvæled i dyndkær og dybe moser;
på troldegrund sneg han usalig sig om,
forskudt og forvist af skaberens vrede.
Med død og fordærv slog Drotten, den evige,
Kains afkom, da Abel han vog:
han fanged ej fryd af sin fejde; men Herren
fra mennesker bort for hans brøde ham jog.
Fra ham udsprang alle onde slægter,
riser og alfer og udyr i havet,
thurser og jætter, som trodsede Gud
i lange stunder, til straffen dem ramte.

Bjovulfs kamp med Grendel II.

115-125

I natmulmet lusket den lede at spejde,
hvordan i den høje hal efter gildet
ring-danerne havde til rette sig lagt.
Så fandt han de ædlingers flok derinde
i søvn efter sviren; ej sorg de fornå,
ej kummer og kvide. Og kval-forvolderen,
grisk og grådig og glubsk i færd,
straks var rede og rev fra lejet
trediver helte og hastede så bort,
jubilende højt ved det herlige bytte,
farende hjem med sin favn fuld af døde.

126-143

Da blev ved dæmrende dagnings-tide
Grendels kampstyrke kundbar for alle:
Gråd og jammer ved gry der lød
over uhyrets udåd. Ædlingen god,
den vidt kendte drot, våned sig dybt
med kummer i sind over kæmpernes tab,
da hæslige spor i hallen var set
af troldens trin, - for tung at bære
tyktes ham kvalen. Og kort var kun fristen;
thi næste nat på ny han øved
argere morddåd med urørt sind;
drabsfærd og ondskab: til dem stod hans hu.
Da lå man helt mange, som søgte sig leje,
bedre og sikrere, borte fra hallen,
i borggårdens kamre; thi kendt var for alle

ved tydeligt spor troldkæmpens had
og voldsfærd blevet; og hver, der var sluppet,
for fjendens tag, fjært nu holdt sig.

144-169

Så rased og kæmped, mod ret og lov,
den ene mod alle, til øde huset,
det stolte stod. Og mens stunderne skred,
i tolv vintres tid han tungt måtte døje,
skjoldung-folkets ven, både vånde og kval
og bitreste smerte; - og snart blev det kendt
ved kvidefuld sang, der sørgeligt klang,
blandt menneskens børn, at i måneder lange
og år efter år den onde Grendel
mod Hrodgar stred i ustandseligt nag
og argeste fjendskab; og ikke for gods
han ville sin drabsfærd mod danerne standse
og ikke sit had mod hirden tæmme
og unødigt var det for høvdinger vise
at vente sig bod af den blodgriske morder.
Den dødssvangre skygge, den skumle vætte,
jog og slog både jarl og svend;
i sorteste mulm han snigende lured
i dampende sumpe; men sikkert ved ingen,
hvor Helved-ånderne huser og færdes.
Og mangefold mén hin menneskens fjende,
hin grufulde ensomme, øved bestandig
i nid og nag; når natmulmet ruged,
hans gang var i Hjorthals guldsmykte sal.
Dog betrådte ej trolde den gyldne trone;
det hindrede Herren, som han ej kendte

170-188

Og skjoldung-folkets ven sad i vånde og ve
og svidende smerte. I samråd tit
blev drøftet af mægtige, dådstærke mænd,
hvad bedst ville kæmperne både og hjælpe
mod al den rædsel der rugende trued.
I gude-lundene loved de stundom
offer at bringe, og bønner de bad,
at deres afgud, sjæle-øderen,
ville dem frelse fra folke-våden.
I hedninge-håb mod Helved de vendte
tanke og hu; ej Herren de kendte,
ej dommeren over al dåd og dont, -
ej priste de herlighedsrigets hersker,
himlenes værn. Ve den mand,
der styrter sin sjæl ved stivsindet had
i flammernes favn, uden frelse og trøst,
i evindeligt vånde! Vel den mand,
der efter døds-dagen kan drage til Gud
og i Faderens favn mod freden hige!

Bjovulf

Bjovulfs kamp med Grendel III.

189-193

Halfdans søn over sorgen ruged
årle og silde; ej evned den snilde
at bøde smerten; for bitter at bære
tyktes ham kvalen, der tyngede folket,
den nagende nød, den natlige jammer.

194-209

Da hørte en hirdmand i Hugleiks kongsgård,
en geate gæv, om Grendels ufærd:
han var blandt mennesker mægtigst i styrke
i hine stunder under himlens hvælv,
af ædelig byrd. Så bød han at ruste
sin gode bølge-ganger; gæste han ville
ad svanernes vej den vidtkendte kampdrot,
som havde trang til mænd i sin trængsel.
Ej blev hans dåd af hirden dadlet,
skønt højt de ham elsked; de æggede ham til
færden,
den gæve og gav ham kun gunstige varsler.
Af geaternes stamme den stærke helt
kåred de kækkeste kæmper, han evned
blandt folket at finde: selv femtende drog han
som søkyndig fører af flokken did,
hvor landgrænsen slap, og hvor snekken vented.

210-216

Stunderne skred. På bølgen gynged skibet
under ludende klint. Klædte i brynjer
gik heltene om bord, og strømbølgen brød sig
kruset imod kysten. Kæmperne lagde
skinnende brynjer på skudens barm,
de skønneste hærlæder - og skød så til havs,
frejdig til færden, det fastbygte skrog.

217-228

Så gled over bølgen med gunstig bør
skumhalset snekke, snar som en fugl. -
Vel i et døgnstid drog over havet
den bugede skibsstavn, brydende bølgen, -
så øjnede de farende forude land,
skinnende brinker og bratte skrænter
og mægtige næsser: målet var nået
og søfarten endt. Snelt fra snekken
vedernes flok satte fod på land
og bandt deres hav-træ; og mens brynjerne klirred,
de fagre hærlæder, takked de Herren,
at farten var lempelig leden over bølge.

229-233

Da skued fra skrænten de skjoldungers vagt,
som strandklinten vogted og bredden værnede,

at blinkende skjolde og skinnende hærlæder
bar de over gangbræt; da brandt han i sinde
efter fluks at kende, hvem kæmperne var.

234-255

Til stranden han styred på stand sin ganger,
hin Hrodgars kæmpe, og kraftigt i hånd
svang han sit spydskaft og spurgte sålunde:
"Hvem er vel I, våbenklædte mænd,
med brynjer om bryst, som ad bølgenes vej
hid over havet den høje skibskøl
dristigt har bragt, mens her på bredden
ved vovernes grænse vagt jeg holdt,
at ingen fjende med fejdende skibshær
i danernes land skulle lovløst hæрге?
Mer åbent end I kom aldrig hid
skjoldførende folk; feltråb og løsen
var ukendt for eder, og uden orlov
I stævned til stranden. Men større jarl
end ham *der* blandt eder jeg aldrig skued,
i raslende rustning og rige våben;
ædel er hans byrd, hvis af åsyn og holdning
sandt kan sluttes. Men sige mig må I
herkomst og hjem; før *her* fra kysten
I frit får fare og forske i danernes
rige og land. I langt fra kommende,
havbølgen pløjede, hør nu min jævne
mening: Nu melde I må, hvor I kom fra -
ej er det slet med sligt at haste."

Bjovulfs kamp med Grendel IV.

258-285

Frejdigt ham flokkens fører svared,
den ældste iblandt dem, og åbnede for ordskatten:
"Geater er vi af æt og byrd,
og Hugleik, drotten, som hirdmænd vi tjener.
Min fader var fjernt blandt folkene kendt,
en ædelig høvding, og Eggder hed han;
ældet af dage han heden drog
som gammel af gårde; og gerne de rådvise
mænd over jorden mindes ham end. -
Med venlig hu er hid vi stævnet,
at søge din herre, Halfdans søn,
rigets skærmer: så råd os da godt!
Stort er det budskab, vi bringer den herlige
danernes drot, og dølges skal det
visselig ikke. Du ved, om det er,
som vi af sikkert sagn har hørt,
at blandt skjoldunge-folket en skummel fjende,
en lønlig fordærver i dunkle nætter
øver med gru så gram en fejde,
mén og manddrab. Jeg mægter vel Hrodgar
råd at yde med åben hu,
hvordan fyrsten god kan stå fjenden imod,
om dog ende på ulykkens onde kval

Bjovulf

måtte droten times med dulmende trøst,
og sindets sorgbølger svales mildt,
eller tunge trængsels-tider og jammer
han stedse må lide, så længe det står,
det herlige hus på sit høje sted."

286-300

Strandvagten mæled fra stridshestens ryg,
hvor rolig han sad. "Ret bør den snilde
kriger skelne, med kyndigt sind
mellem ord og dåd, mellem idræt og tale.
Grant jeg ser, I har godt i sinde
mod skjoldung-folkets drot. Så drag da afsted
med våben og brynjer, - jeg vej skal vise.
Og end vil fluks mine folk jeg byde
at skærme jer skude mod skalk eller fjende,
snekken, der nytjæret nejer ved stranden,
at vogte den sikkert, til sent eller snart
krumhalsede skib over krusede strømme
kan føre vor ven til vedernes land; -
så ædel en kriger forundes det sikkert,
at fri og frels han faren består."

301-311

Frem drog skaren; - men skuden lå stille,
bredbuget, stor, bundet med reb,
med grundfæstet anker. En gylden galt,
hærdet i flammer, funkledede klart;
skærme jernbuen skulle galten.
Hen over højen hastede den kamplystne
skare af helte, indtil de skued
den glimrende hal, som af guldet lyste.
Herligst af alle under himlens hvælv
knejsede hin højsal, hvor kongen dvæled;
luende lys over landet skød den.

312-319

Så viste dem kæmpen de kække daners
funklende våning, at frem de kunne
mod hallen gå; sit hors han vendte,
den mandige kriger, og mæled sålunde:
"Bort må jeg fare; - Almagts Fader
holde eder frelst ved sin huldrige gunst
i jer færd og jer dåd! Jeg drager til havet,
for vagt imod fjendtlige flokke at holde."

Bjovulfs kamp med Grendel V.

320-339

Over stenlagte stræde strakte sig vejen
for mændenes skare. Skinnende glitred
de stærke kampsærke, knyttet med snilde,
og ringene rasled, mens rask de skred
i klirrende krigsskrud mod kongsgården hen.
Langs hallens mur de havtrætte mænd

stilled på stand deres stærke skjolde;
på bænk søfarerne satte sig tungt,
så ringbrynjen rasled; og rejste i hob
stod de asketræs-spær, spidse foroven,
med grålig od; ypperlig rustet
i jern var flokken. Fluks en kriger
spurgte de helte om herkomst og hjem:
"Hveden har I ført eders våbensærke grå,
eders guldslagne skjolde og gitrede hjelme
og spydstagers hob? Som hirdmand hos Hrodgar,
kongen, jeg tjener. Kækkere fremmede,
flere i flok, jeg før ej så.
Forvist tør jeg sige, I søgte ej Hrodgar
som fredløse folk, men med fri mænds højsind."

340-347

Ham svared på stand den stolte høvding
for vedernes flok; - fast under hjelm,
han sålunde mæled: "Hugleiks mænd
og bordfæller er vi; Bjovulf jeg nævnes.
Villigt vil jeg sige den vidtberømte fyrste,
Halfdans søn, din herre og konge,
mit ærind og bud, hvis han unde os vil
høvisk at hilse på den herlige drot."

348-355

Da mæled Ulfgar, vendlernes drot,
velkendt for mange ved mandsmod og visdom
og skønsom færd: "Skjoldung-folkets herre,
danernes ven, den vidtberømte konge,
ringenes giver, vil jeg gerne, som du beder,
spørge, hvad han tænker om dit tog til vor kyst; -
så skal jeg snarlig svaret dig melde,
som ædlingen god agter at give."

356-370

Rask gik han did, hvor Hrodgar sad,
gammel og grå, blandt gæve jarler;
frem han skred, til for skuldren han stod
af danernes herre, - thi hovskik han kendte.
Ulfgar mæled til sin elskede drot:
"Fra fjerne steder er stævnet hid
over gyngende bølge geatiske folk;
deres høvding kaldes af krigerskaren
Bjovulf ved navn. Nu beder de høvisk,
o herre, at her i hallen de ord
må skifte med dig; så skænk dem igen
din tale til svar, livsalige Hrodgar!
I våben og rustning de vel synes værd
til ædlingernes agt; og ypperlig vist
er krigernes høvding, der hid dem førte."

Bjovulf

Bjovulfs kamp med Grendel VI.

371-389

Hrodgar, skjoldungfolkets skærmer, mæled:
"Godt har jeg kendt ham, da gut han var.
Eggder nævntes ved navn hans fader;
ham gav kongen Hredel til hustru i hjemmet
sin eneste datter; hans ætling er nu
kommen til min gård, at gæste mig som ven.
De sagde forsand, de søfartsfolk,
som med gaver sejled til geaternes land
på sømmelig vis, at, vidtberømt i kamp,
tredivende mands kraft i sit tag han har,
når han griber med hånd. Den hellige Gud,
forvist jeg tror, til vest-daners land
har hid ham ført som frelsende hjælp
mod Grendels gru; - og med gaver jeg lønner
den herlige helt for hans højsind og mod.
Gå nu med il, ind du dem byde,
stalbroder-flokken, i fællig tilsammen;
sig dem, at velkommen hid skal de være
til danernes folk."

390-398

[Til døren i hallen Ulfgar tren] og taledede til dem:
"Så bød han mig sige, min sejrstærke herre,
øst-danernes drot, at jer æt er ham kendt,
og, dragende over brusende vovers brænding
med viljefast hu, er I velkomne hid.
Så gå I kun frit i funklende rustning
og med gitrede stridshjelm at stedens for Hrodgar,
og lad eders krigsspær og kampskjolde bie
i mag herude på mødets udfald."

399-404

Op stod kæmpen i kreds af den herlige,
væbnede flok; til vagt over krigstøjet
så blev tilbage, som føreren bød.
I hast de, ledet af hirdmanden, tren
under Hjorthals tag; og jarlen skred frem,
fast under hjelm, til hos fyrsten han stod.

405-455

Bjovulf mæled, - og brynjen blinkede,
ringskjorten, smeddet med snildrig kunst:
"Hil sidde du, Hrodgar! Huggleiks frænde
og stridsmand jeg er; og stordåd øved
jeg tit i min ungdom. For øre mig kom
Grendels færd i mit fædrene bo:
søfolk siger, at salen her,
den herlige hal, står helt uden nytte
og øde og tom, når aftenens lys
drives fra himlen og dølges i mulm.
Så rådede de mig, kong Hrodgar, mit hjemlands
klogeste mænd og kækkeste kæmper,

at her i den gård jeg gæste dig skulle;
thi klart de kendte min kraft og styrke;
de selv havde set, da jeg sejrende kom
blodstænkt fra fjenderne, - fem jeg bandt;
vætter jeg vog, og på voverne dræbte jeg
havdyr i natmulm, og nød jeg fristed;
jeg vederne hævnede, da vold de led;
og fjenderne jeg fældede. Frejdig vil med Grendel
styrke jeg nu prøve og stridsstævne holde,
ene mod risen. Ring-daners drot,
skjoldung-folkets værn, du vide mig nu
den eneste bøn, jeg beder dig her:
formeen mig ikke, du mændenes skærmer
og folkets ven, fjernt fra som jeg kom,
at ene, med kredsen af kampstærke mænd,
min flok af jarler, Hjorthal jeg renser
end har jeg hørt, at den hæslige trolde,
hovmodig, vild, ej våben ænser;
derfor forsmår jeg - så sandt min konge,
Hugleik drot, er i hu mig god. -
Sværd at bære eller bredden skjold,
gult og hårdt; men med håndens tag
mod den lede vil jeg kæmpe på liv og død.
Fjende mod fjende; hvem døden favner,
må tro, han retfærdigt blev ramt af Gud.
Forvist han vil, om han vinder i striden,
grumt fortære os geater her
under kamp-hallens tag, som så tit han har gjort
ved de Hred-mænds hird. Ej behøver du da
mit hoved at dække: helt han mig sluger,
farvet af blod, hvis jeg favnes af døden;
mit blodstænkte lig vil bort han bære
og sværge det roligt; og rødt skal der rinde
dråber af mit blod i det dynd, hvor han bor; -
ikke skal for mundgodt jeg mer få behov.
Segner jeg i stævnet, send da Hugleik
det prægtige skrud, der skærmer mit bryst,
den ypperlige rustning, arvet efter Hredel,
skabt af Vølunds kunst. Alt sker, som det skal!"

Bjovulfs kamp med Grendel VII.

456-490

Hrodgar, skjoldung-folkets skærmer, mæled:
"Til værge og værn med venlig hu
er hid du kommen, min kære Bjovulf.
Din fader fældede i fejde mægtig
Hadlaf; med egen hånd blandt ylfinger
vog han ham; og vedernes folk
af frygt for hævn ej huse ham voved.
Derfra han drog til danernes land
over skvulpende vover, til skjoldunge-folket:
drot var jeg just over danerne blevet
og styred som ung det udstrakte rige
og jarlernes kongsborg; - Hjorgar var død,

Bjovulf

min ældre broder, - bort var han gangen,
Halvdans barn; - han var bedre end jeg!
Så jævned med gaver og gods jeg striden;
på søernes ryg jeg de ylfinger sendte
oldtids guld; - og han edbandt sig til mig. -
Det falder mig tungt at fortælle til nogen,
hvad gru og fortræd Grendel har voldt mig,
hvad harm og tort ved sit had og sit ondsind
i Hjorthal her. Hirten er mindsket,
min kriger-skare; skæbnen har slængt dem
i Grendels vold. Dog Gud kan let
hindre den rasendes hærværk og udåd!
Oftede loved, af øllet drukne,
mændene, når de ved mjødkummen sad,
at her de i hallen med hårde klinger
Grendels komme kækt ville vente; -
da var om morgenen mjødsalen plettet,
når dagen lyste, med levret blod,
størknede pøle på planker og bænke, -
og færre jeg ejed af ædlinger tro, -
de dyrebare, som døden raned.
Nu sæt dig i laget, og løs din tunge,
og nævn din hu til hirdmænd og kæmper!"

491-498

Fluks en bæk for de fremmede mænd
blev rømmet i hallen, så rum der blev;
sæde da tog i salen den mandige,
stovte skare. Skafferen løftede
den kunstrigt smykkede kande og skænkede
den skære mjød. Og skjalden lydt
i Hjorthal sang; - der var jublende fryd
blandt den vældige flok af veder og daner.

Bjovulfs kamp med Grendel VIII.

499-528

Til orde tog Ufred, Egglafs søn,
som sad ved foden af skjoldunge-fyrsten.
Han løsslap kiven; thi led var Bjovulfs
kække havfart hans hadske sind;
avindsyg undte han ingen anden
højere dåd under himlen at øve
i Midgårds kreds, end han mægtede selv:
"Er du den Bjovulf, der kæmpede med Breke
på svulmende hav i svømmefærds kapstrid,
den gang i på trods og med tåbeligt hovmod
stred imod strømmens styrke på dybet,
vovende livet? Ej ven eller fjende
mægtede med råd at gøre jer ræd
for den brydsomme færd i bølgernes favn;
armene strakte I, stift over strømmen,
hænderne stemmed I hårdt mod vandet
og gled gennem bølgernes brusende brænding
og vinter-fråde. I vandenes vold

syv nætter I sled; men sejrens ry
blev hans, den stærkeres. Havbølgen bar ham
ved gry til de krigerske raumers kyst;
derfra til sin elskede odel han drog
i de brandingers land, hvor hans byrd havde rod,
til sin fagre by, hvor folk ham elskede,
og borg han ejede. Baunsteins søn
løste med dåd det løfte, han gav.
En krankere lykke forkynder jeg dig, -
om end du stod dig i hver en strid
under gny og gru, - hvis med Grendel du vover
i midnattens mulm at mødes til stævne!"

529-558

Til orde tog Bjovulf, Eggders søn:
"Hej, hvor du snakked, herlige Ufred,
ruset af øl, både ordrig og længe
om Brekes søfart! Sandt er mit ord:
mer styrke mod striden strøm jeg øved,
mer nød på bølgen end nogen jeg døjede.
End var vi gutter i ynglinge-årene,
unge knøse, da kækt vi loved,
at vi på sø ville svømmefærd øve,
vovende livet; og løftet vi holdt.
Det blottede sværd vi svømmende fattede
fast i hænde til forsvar og værn
mod hvalernes flok. Ej fjernere fra mig
på rullende bølger, ej rappere bort
han evnede at svømme, end selv jeg ville.
Så var vi sammen på saltet hav
fem nætters frist, til flodstrømmen skilte os,
svulmende vover og isnende vejr
og bælmørk nat; - og den bidende nordvind
barsk os mødte, og bølgerne sydede.
Havfiskenes vildsind blev vakt og ægget:
der var min kampsærk, knyttet med snilde,
værge og værn mod vilddyr-sværmen;
ringflettet brynjen om brystet spændte,
herligt guldsmykt. Til havbunden trak mig
med knibende kralle og klemmende tag
et hæsligt udyr; dog undtes det mig
ved et stingende stød af min stridsklinges od
dets bane at vorde: tilbage i stævnet
blev ved min hånd det mægtige havdyr.

Bjovulfs kamp med Grendel IX.

559-606

Således trued og trængte de lede mig
rastløst, hidsigt. Jeg gav dem mit herlige
sværd at smage, som sømmeligt var;
fattig fryd kun fik de af sviren,
de grådigt ventede: at gribe mig grisk
og svælge i braden på havets bund; -
om morgenen lå de, mærket af sværd-od,

Bjovulf

hen langs bredden, hvor bølgerne slipper,
dødsøvn slumrende: aldrig siden
hindred de færden for færende folk
på det uhyre hav. Fra øst steg lyset,
Guds blinkende bavn, og bølgerne tystned,
og snart kunne brinker og sønæs jeg se,
de stormslagte skrænter. Hel ofte skærmede
en dådkraftig stridsmand af styrende skæbne!
Med sværdet slog jeg - så blev min lykke -
utysker ni. Aldrig har jeg hørt om
en kamp så hvas under nathimlens hvælv,
en mand så usalig på svulmende hav.
Fra de fules favntag jeg frelste dog livet,
skønt mødig af farten; - til finernes land
blev jeg båret og drevet af bølger og strøm
og vuggende vover. Forvist har aldrig
slig færd mod fjender og farefuld sværdekamp
om dig jeg hørt; - ej heller Breke
i hidsig kamp, - hverken han eller du
har mægtet så dristig en dåd at øve
med blodige sværd (uden bram skal det siges),
endskønt dine brødrædes bane du blev,
din nærmeste slægt, - og sent skal i Helved
du sukke for drabet, hvor snild du så er.
Jeg siger forsand, du søn af Egglaf:
aldrig havde Grendel, den grufulde trolde,
sligt hærværk voldt mod din herre og drot
i Hjorthal her, hvis din hu havde været
så fuld af manddom, som selv du mener.
Helt vel har han nemmet, han lidt kun har nødig
at frygte for fældende fejde og hug
af skærende klinger fra skjoldunge-folket;
sin skat han tager og skåner ingen
af danernes kæmper; han dræber med lyst
og frådser i bytte og frygter kun lidt
spyd-danernes gengæld. Men geaternes
manddom
og styrke i striden skal straks jeg i hallen
til gavns ham lære. Så gå, hvem det undes,
frejdig til mjøden, når morgenens lys
den strålende sol, skinner fra syd
over menneskens børn i den blinkende dag!"

607-610

Gavernes giver, glad i sinde,
danernes gamle, grånede drot,
på ny fattede håb; folkets hyrde
skønnede det faste forsæt hos Bjovulf.

611-630

I hallen var latter og larmende gny
og frydfulde ord. Frem tren Valthjov,
Hrodgars dronning, med høviske lader;
guldsmykt hun hilste de helte i salen;
bægeret bød den byrdhøje viv

først til øst-danernes odels-væрге;
frit hun ham bad være fro ved laget
og venlig mod folket, og frydefuld nød han,
den sejrssæle drot, af drik og bæger.
Den højborne viv af de hemingers æt
gik om til dem alle, unge og gamle
med funkende skål, til det føjede sig så,
at den kronsmykke dronning med kvindelig tække
rakte til Bjovulf bægeret med mjød;
geaten hun hilste, og Gud hun frembar
sømmelig tak, at det timedes hende
håb og trøst hos helten at fange
for grummeste ondsind. Så greb han bægeret,
den vældige kæmpe, fra Valthjovs hånd,
og kækt han kvad, til kampen beredt.

631-661

Til orde tog Bjovulf, Eggders søn:
"Så var min hu, da til havs jeg drog
ombord på min skude med mændenes skare,
at fuldt og helt fremme jeg skulle
jert folks begær eller falde i kampen,
knust af troldeklo. Kækt skal jeg øve
mandig dåd eller møde rolig
min sidste time i salen her."
Valthjov tyktes vel om hans tale
og frejdige løfte; og fager, guldsmykt
gik folke-dronningen frem mod sin husbond
til sæde hos drotten. Men siden som før
blev herlige ord i hallen talt
under gammen og jublende gny, til brat
Halfdans søn fik hu til at søge
hvile for natten; - han vidste, at trolde
lured på hadefulde kamp mod hallen,
når solens lys af syne var svunden,
og midnattens mørke mulmslørte alle,
og skygge-skabninger skridende kom
dulgt under himlen. Hirden stod op.
Helt hilste helt, og Hrodgar Bjovulf;
han ønskede ham held i hallen til dåden,
sejr i salen, og sålunde taled han:
"Aldrig i tiden betroede jeg nogen,
siden i hånd jeg skjold kunne hæve,
danernes højsal: *du* er den største.
Skærm og beskyt da det skønne hus!
Mandsdåd du mindes, og mod du vise!
Våg mod den onde! Hvert ønske skal times dig,
hvis du består hint storværk med livet."

Bjovulfs kamp med Grendel X.

662-670

Så gik Hrodgar af salen ud,
skjoldunge-folkets skærmer, med skaren af mænd;
ved sin hustrus side leje han søgte,

Bjovulf

hos Valthjov, Dronningen. Vagt var i hallen sat mod Grendel, som sagnet går, af den vældige Gud, - vagt imod jætten til værn for danernes drot og herre: geate-høvdingens håb stod trygt til hans egen manddom og Skaberens miskund.

671-687

Rolig krænged han ringbrynjen af, strøg hjælmen af panden og rakte sit prægtige, smykkede sværd til sin svend i salen og bød ham at vogte værge og brynje. Og Bjovulf mæled et mandigt ord, før han på lejet sit legem strakte: "Jeg regner mig ikke af ringere værd i stridende krigsdåd og kampværk end Grendel; thi vil jeg med sværd ej såre hans hud og øde hans liv, skønt evne jeg ejer. Han kender ej kamp med kraftige sværdhug mod mand og mod skjold, skønt mægtig han er i nærkamps dyst: i natmulmet lader vi sværdet hvile, ifald han vil vove en kamp uden våben; og Gud i sin visdom, den drot over jorden, får dømmen i dysten og sejren skænke, som selv han tyktes."

688-709

På bænk han sig strakte, og bolstret støttet mod heltens hoved. I hallen omkring ham slængte sig på lejet hans sømands-flok; der var ingen, som troede, det times ham skulle atter at nå til sit elskede land, sit folk og sit hjemsted, hvor fostret han var; thi vel de vidste, at voldelig død i vinsalens rum havde ranet hobevis danernes hirdmænd. Men Herren skænkede dem kamplykkens væv, - vedernes folk sendte ham sin hjælp, så de sejrende betvang alle deres fjender ved én mands kraft og én mands snilde; - sandt er det sagt, at den mægtige Gud for menneskens slægt evindeligt råder. - Vandrende i natten kom trolden mulmdækt. Trygt de slumred, de, som skulle værge Hjortetaks-våningen, - alle uden én. Åbenbart blev det, Herren ej ville, at harm-forøveren skulle dem dølgge i dødsnattens skygger; - men kæmpen, der våged til vande for jætten, stridslysten bød på stævnets udfald.

Bjovulfs kamp med Grendel XI.

710-719

Under tågedækt skrænt, forskudt af Gud, sneg sig Grendel fra sumpede kær;

med rænker og vold ville ransmanden øve svig og fordærv mod salens mænd; han skred under sky, til han skued til sidst vin-salen grant, guldgave-hallen, i funkende pragt. Ej første gang *nu* han luskende vandred til Hrodgars våning; men aldrig han fandt, hverken før eller siden, kækkere helt eller kæmper i hallen.

720-757

Til våningen kom han, våndefuld stedt. Døren, den stærke, stænget med jernbånd, hærded i ilden, sprang op for hans hånd; tilbage han rev den, rugende vildt over død og fortræd. Over tærsklen tren trolden brat på det tavlede gulv, ondsindet, gram; - af øjnene stod ham grufuldt lys som en luende flamme. I hallen skued han heltenes skare, stalbroder-flokken, frejdigt slumre i fællig tilsammen. Da jubled i sindet den fule fjende, og frådsende håbede han, grådig og grisk, før den gryende dag liv fra legem og lemmer på hver en kæmpe at skille; - men skæbnen ej undte ham flere mænd at fange i vold efter hin nats rov. Huggleiks frænde, stærk og vældig, vogted imens men-volderens færd og krystende favntag. Ej tænkte trolden at tøve længer; men fluks han greb i det første tag en slumrende kæmpe og sled i hans lemmer og bed i hans krop; blodet han drak, og kødet han slugte, og snart var den døde helt af trolden fortæret og slugt, både hænder og fødder. Fremad skred han og retted sit tag mod den tapre helt på løjbænkens hynde, langende mod ham sin stærke klo. Da stemmed Bjovulf armen med kraft mod den onde trolde. Snart følte hin fyrste for fuleste rænker, at aldrig i verdens videste egne havde han truffet et hårdere tag af anden mands hånd; angst og rædsel lammed hans fod, så han ej kunne fly; han længtes bort til sit bo i mulmet, til djævelens flok; aldrig tilforn i sit liv var han stedt i så stingende nød.

758-790

Da huskede Huggleiks herlige frænde aftenens ord; op da stod han, og fast han greb ham, så fingrene knaged. Jætten ville bort, men jarlen trængte på. Den lede helst ville liste sig ud,

Bjovulf

hvor han evnede bedst, og med brådhast fly til sit mosely; han mærked, hans hånd var i en anden mands vold. På en ynkelig færde var jammerfuldt jætten til Hjorthal kommen! I hallen det drøned, og danernes skare, der dvæled i borgen, de djærve kæmper, af rædsel blev slagne. Rasende stred de om sejren med bulder og bragende tummel. Et vidunder var det, at vinsalen holdt mod de kæmpendes styrke, at ikke den styrted til jorden i stumper; men stærk var den bygt og sindrigt fæstet med smedede jernbånd inde og ude. Ølbænke, smykke med gylden pragt, i gulv blev slængte (så har jeg spurgt), hvor de tvende tog spændtag. Forvist havde danernes vismand troet, at ingen mægted med magt eller list at bryde og søndre den besmykte hal, - intet uden slikkende, slugende flammer og sværtende røg. Sælsomt drønende lød der en larm; og lammende rædsel og navnløs angst nord-danerne greb, som hørte fra hallen det høje veråb, hørte Guds fjenders forfærdelses-skrig, da, svigtet af sejren, i smerte og vånede han hylende jamred, hin helvedes træ; - thi fast blev han klemt af den kraftigste mand i hine stunder under himlens hvælv.

Bjovulfs kamp med Grendel XII.

791-824

Ej ville mændenes værn den mordlystne lade fra dysten levende slippe, - han regned hans liv til ringe nytte for nogen mand. Helt mange af Bjovulfs kampfæller svang deres slægtgamle sværd; høvdingens liv, den herlige helts, ville frygtløs de skærme, ifald de mægted; lidet de vidste, mens løs de hug, de modige mænd, og mente at nå gennem muskler og sener til sjælens bo, at ikke det hvasseste våben på jord eller ypperste jernsværd i jættens hud sår kunne ridse; ved sejdkunst havde han skærmet sit skind mod skade og mén fra ægg eller od. Ynkelig død i hine stunder under himlens hvælv hans lod skulle blive; den luskende trolde i djævelens vold måtte drage fjernt. Nu mærked han grant, han, der mangan stund med skadefro lyst havde skændselsdåd øvet mod menneskers hob i hån mod Gud, at hans legem ej ville lystre ham mer; thi hårdt blev han krystet af Hugleiks frænde

med knugende hånd. Hadske mod hinanden om livet de kæmped; og kval og pine blev Grendels lod; med en gabende flænge hans skulder blev søndret, så senernesprang, og kødet brast. Bjovulf vandt sig ry ved sin dåd; men risen flygted, dukkende dødsramt i dyndkærets slam til sit ve-fyldte bo; fuldt vel han vidste, at nu var hans livsens bane løbet, hans dage rundne. Men danernes attrå og længsel var stillet, da striden var endt

825-836

Så havde da han, der højsindet, klog, fjernt fra var draget, friet for ufred Hrodgars hal. Fro var hans hu over nattens gerning; - geaternes høvding øved den dåd, han danerne loved, frelste dem fra al den ynke og jammer, forsmædelsens smerte og svare nød, som i trængsel og tunge tider de før havde lidende tålt. Så lagde han højt under bredden tag som tegn på sin dåd Grendels arm og aksel og hånd, hele den fule jættes fangtøj.

Bjovulfs kamp med Grendel XIII.

837-852

Om morgenen stimled de stridsmænd i flok, så sagnet går, om gave-hallen; fyrster kom dragende, fjernt og nær fra, yderst om lande, og undrende skued de sumptroldens fodspor. Slet ingen fandt hans bortgang fra livet bitter at bære, alt mens de fulgte den fældedes spor, så, hvor han, knægtet i kamp og lammet, røvet sit ry og dødelig ramt, havde slæbt sig til kæret, hvor sø-vætter huser. Blandet med blod boblede vandet, brused og bølged og brød sig stygt, hvirvlende vildt med det varme blod; - farvet det blev af den flygtende trolde, da dødsdømt, fortvivlet han dukked i sumpen og hengav til Helved sin hedenske sjæl.

853-863

Fra kæret drog nu de kæmper alle, gamle og unge, med gammen i hu, ridende strunk, de stærke helte, på hvide foler. Om Bjovulfs færde de talte med pris, og tit blev det sagt, at næppe nogen i nord eller syd på den vidtstrakte jord ved det vældige hav under himlens hvælv blandt væbnede mænd

Bjovulf

havde højere ret til at herske end han; -
men ikke dadled de derfor drotten,
den gode Hrodgar, så glad i hu.

864-897

Stundom gav heltene hesten tøjlen,
hvor vejen tyktes dem tjenlig og god,
og de vældige hors i vædderidt for.
Så var der en hovmand i kongens hird,
forfaren i frasagn fra fjerne tider,
kyndig i kvad og kæmper og helte; -
nu fandt han andre ord end tilforn
og bandt dem i rad: om Bjovulfs stordåd
kvad han med kløgt og kunstrigt snilde,
flinkt og færdigt føjende talen.
Om Sigmunds bedrifter han sindrigt sang, -
alt, hvad han vidste om Volsungers kampe
og fjerne farter og fejder og mandsdåd,
om nidværk og had og nød og fare,
ukendt for mængden af menneskens børn; -
til Fjötle ene, der fulgte hans færd,
stundom om sligt Sigmund mæled,
frænde til frænde; i fællig de to
som stalbrødre stedse i strid holdt sammen:
af jætters kuld havde kækt en hob
med sværd de fældet. Sigmund vandt sig
ud over døden ære og ry;
thi vældig i kampfærd vog han dragen,
guldsfattens vogter; ene han voved
hin drotbårne helt, den dristige dåd,
under grålige fjeld, - ej Fjötle var hos; -
og det føjed sig så, at det funkende sværd
med sin spids gennem ormen, den spraglede, jog
og sad fast i væggen, - og vætten segned.
Så havde da heltene ved herlig idræt
ringskatten vundet med ret til brug,
som selv han lysted: til snekkens favn
volsungen bar de blinkende smykker; -
men ormen ødtes i egne flammer.

898-915

Fjernt og vidt blandt folk over jorden
var han kendt ved sin stordåd, den stærke helt;
fast stod hans ry i den rindende tid,
mens Hermods manddom og helteskraft svandt,
og hans hæder veg, - Hermod, som listigt
blev lokket med svig og i landflugt sendt
i fjendernes vold. Ve og kummer
bed i hans sind; bitter sorrig
og kvide voldte han kæmper og folk.
Ofte rådsnilde ædlinge græmmed sig
dybt ved hans fart; frelse fra knugende
våde havde de ventet af Hermod,
håbet, at han, deres herskers søn,
faderens land i fred skulle eje

og råde for skatte og skærmende borg
og for skjoldunge-folket. - Men Hugleiks frænde
var højere elsket af ædlingers skare
end Hermod, hvis sind blev smittet af brøde.

916-924

Til væds de red på de vælige skimler
ad grålige vej; og den gryende dag
skød stråler over land. I stimende hob
ædlinger hastede til hallen, den høje,
dåden at skue; og drotten selv
med flok ifølge fra fruer-bur tren,
guldsfattens vogter, den gæve hersker
og vennefro helt; og hans viv ved hans side
med alle sine møer til mjødsalen skred.

Bjovulfs kamp med Grendel XIV.

925-956

Og drotten standsed ved dørtrin og hjald
og skued det guldsmykte, skrånende tag
og Grendels hånd, og højlydt han mæled:
"For dette syn være salighedens herre
signet og lovet! Svig og fortræd
har fra Grendel jeg døjet; men Gud kan virke
under på under ved sin almagts bud!
Nys da den herlige hal stod stygt
besudlet af levret og slimet blod,
jeg tænkte, at aldrig i tiden mer
jeg bod ville få for den bitre ve;
hver rådvis mand var af rædsel slagen,
og føje de ventede, at folkenes borg
kunne værges og værnes mod vætter og turser
og hæslige trolde. En helt har nu
ved gudsendt kraft en gerning øvet,
som ingen af os med al vor kløgt
evned at virke. Forvist den kvinde,
som fødte slig søn blandt slægter på jord,
med ære kan sige, hvis end hun lever,
at Herren var hende huld og god
ved det barn, hun gav liv. Nu, Bjovulf, dig,
ypperst blandt helte, af hele min sjæl
som søn vil jeg elske; - så søg at bevare
det nye frændskab! Ej nægtes dig skal
et eneste ønske, jeg evner at fremme.
Helt mangesinde for mindre skænked
jeg rige gaver til ringere kæmpe
og svagere stridsmand. Selv har du nu
øvet slig dåd, at til evige tider
din lov skal leve. Så lønne dig Herren
og give dig held, som han hidtil har gjort!"

957-979

Til orde tog Bjovulf, Eggders søn:

Bjovulf

"Med fryd vi øved hin farlige dyst
og kæmped med lyst, og kækt vi prøved
mulm-åndens vælde; forvist jeg dog undte,
at du havde set ham selv, da trolden
vakled afsted i sit stridsmands-udstyr!
Brat jeg tænkte med bastende greb
til hans dødsens leje at lænke ham tungt,
så klemt af min hånd han kæmpende skulle
i dødsqual ligge, hvis lykke mig undtes;
men ikke jeg mægted - thi Gud det formente -
hans flugt at hindre; ej fast nok holdt jeg
i risens krop; for rap i farten
min blodfjende var mig. Tilbage han lod dog
sin hånd for livet i hast at redde,
sin arm og sin aksel; men ynkelig hjælp
og usselig trøst sig trolden vandt:
ej længer den lede skal leve nu,
syndebesudlet; svidende smerte
har knuget ham hårdt med klemmende tag,
i tvingende bånd; brødebetynget,
skal angstfuld han vente den evige dom,
den strålende Herres straffende vrede.

980-990

Egglafs søn blev så stille nu,
som så djærvt havde pralet om dristig dåd,
da heltene højt under hallens loft
så hver enkelt finger på udyrets næve;
som hårde sporer var hedningens klør,
hårdere var de end hærdet stål.
Da kunne alle heltene indse,
hvorfor klingene ej for dum bed på de klør,
hvorfor skarpeste sværd ej skade ham volded,
hvorfor aldrig de før havde evnet at øde
det fule udyrs fægte-lem.

Bjovulfs kamp med Grendel XV.

991-1019

Bud blev der bragt, at brat skulle hjorthal
herligt af hurtige hænder smykkes,
og svendes og terners travle flok
gjorde gæstehallen rede. Guldvirket lyste
vævede tæpper langs væggenes flade,
et underfuldt skue for krigernes skarer.
Stygt hin stolte, strålende våning
med smedede jernbånd var søndret og ødet
og hængslerne sprængte; helt var kun taget,
da risen, den fule, til flugt sig vendte,
med ugerningsattrå, i angst og vånede,
vis på døden. Og *hvem* formår vel
at undgå *den*, om han end ville prøve?
Hver eneste en, der ejer en sjæl,
hvert menneskens barn, der bor på jord,
skal finde det sted, der rede ham står,

hvor lænket til lejet hans legem skal hvile
i slum efter livs-gildet. - Snart blev det stunden,
da Halfdans søn i hallen tren, -
ved bord ville selv han bænkes i laget.
Tættere skare trængte sig aldrig
mer høvisk i kreds om den gavmilde konge.
Fluks de ved disk og ved fad sig bænked,
glade i hu; deres gæve frænder,
Hrodgar og Hrodulf, på rettelig vis
tømte så mangt et mjødfyldt krus
i den vældige sal. Venner alene
Hjorthal rummed; rænker og svig
blev dengang ej øvet blandt danernes folk.

1020-1029

Så skænked jarlernes skærmer Bjovulf
som gave for sejren et guldvirket banner,
brynje og hjelm og et blinkende sværd:
for alles blik blev de bårne til helten.
Bjovulf løfted sit bæger i sal;
ej han behøved for hallens kæmper
at skamme sig over den skænk, han fik.
Forvist har ej mange med mere huldsind
skænket en anden på ølsalens bæk
fire guldsmykte gavers skat.

1030-1034

Rundt om hjælmens krone en kant sprang frem
med jerntråd omvundet at vogte hovedet
mod filenes arbejd, det ægg-blanke sværd,
når den dristige helt, dækket bag skjold,
mod fjendernes flok skulle gå frem.

1035-1049

På dankongens ord blev otte heste,
herligt med strålende hovedtøj guldsmykt,
ført ind i hallen; på én var der lagt
en sadel, prydet med funklende pragt:
dette var kongens kriger-sæde,
når Halfdans søn i sværdenes leg
kasted sig kækt, - og i kamp-hærens spidse
ej svigted hans mod, mens de segned omkring
ham.
I bjovulfs eje de ingviners værner
vennesæl gav både våben og heste
og bød ham med mildhed bruge dem vel.
Så højmodigt lønnet den herlige konge,
kæmpernes guldvogter, kampdystens stormløb
med hors og med skatte, at ingen med skel
kan dadle drotten for dådens løn.

Bjovulfs kamp med Grendel XVI.

1050-1062

End skænked kongen hver kæmpe god,

Bjovulf

som med Bjovulf drog over bølgernes vej,
på hallens mjødbænk et herligt stykke,
gammelt i slægten, og i soning han bød
kosteligt guld for kæmpen, som Grendel
grumt havde fældet, - og flere var faldne,
hvis ikke Gud Herren og heltens mod
havde skæbnen vendt: over hver mands lod
rådede Gud, som han råder endnu; -
derfor er indsigt og åndens omtanke
allesteds bedst. Af ondt og godt
skal meget møde den mand, som længe
nu i kampens dage dvæler på jorden.

1063-1068

Og sang og klang gennem salen steg
om Halfdans hærfører, helten den stærke,
gammenstræet klang, og kvad blev der lagt,
da Hrodgars skjald lod røsten gjalde
langs mjødbænkes rækker til mændenes fryd
om Finn og hans æt, da de faldt i strid:

1069-1094

"Efter skæbnens råd skulle skjoldunge-helten
Hnæf, i fejde med frisernes segne.
Svart måtte Hildeburg sørge ved frisernes
troløse skamdåd: skyldfri blev hun
røvet i kamp sit kæreste øje,
søn og broder; - såret af pile-od
sank de i døden, og sorg hende ramte.
Hok'es datter sin hårde lod
bittert begræd, da det gryede i øst,
og sine dræbte frænder under daghimlens hvælv
blodige fandt hun, hvor før hun ejed
sin første livsfryd. I stridsfærd segned
fast alle af flokken, Finn havde om sig,
så ikke han mægted at møde på valen
Hengest i kamp, ej heller fra kongsmændens
harm at frelse sine usæle få.
Men frisernes bød nu villigt i bod
til Hengest en anden hal med højsæde,
hvis halvdæl danerne skulle dele
på lige fod med frisernes kæmper;
og Folkvalds søn, Finn, ved festlag i salen
hædred med gaver og gyldne ringe
danernes hærmænd, Hengests stridsflok,
i samme mål og med samme kostbare
funklende skatte, som frisernes folk
han med ildnende færd i ølsalen skænkede.

1095-1106

Løfte de gav om forlig og fred,
friser og daner; og Finn med dyre,
højt-svorne eder Hengest loved
varsomt på trofast vis at røgte
ædlinge-flokken, så ingen brød

i dåd eller tale den trygge fred,
ejheller den krænked med svigefuldst kunst,
skønt de fulgte, uden fører, de folk, som havde
dræbt
deres skatte-deler, thi skæbnen jo tvang dem;
og hvis med æggende ord nogen friser
minded om kampstævnets morddåd og had,
skulle gerningen sones med sværdklingens ægg.

1107-1124

Edsløfter gaves, og guld blev draget
fra skathobens gemme. - Skjoldunge-folkets
bedste krigere på bål var strakt;
blodig brynje og blanken guldgalt,
det jernhårde hjelm-svin, med jarl og kriger,
segnet for dræbende sår på valen,
lå ved det rejste ligbåls sted.
Hildeburg bød så på bål at lægge
ved siden af Hnæf hendes sværd-dræbte søn
og brænde hans legem i luende flammer; -
bøjet mod hans skulder bittert hun jamred,
da bleg og kold han på bål blev lagt.
Knitrende ligbålets luer steg
mod grånende sky ved gravhøjens rand;
ho'derne brast, og blodet sived
fra sårenes læber; - luerne frådsede,
glubske vætte grådigt fortærte
begge folkenes bedste mænd

Bjovulfs kamp med Grendel XVII.

1125-1141

Med vånde i sind over vennernes tab
drog kæmperne frem for Frisland at skue,
kongsborg og våninger. Vinteren lang
Hengest hos Finn fredeligt dvæled;
hans længsel dog fløj mod den fædrene kyst,
skønt ej over hav han evned at styre
ringstævnet snekke; rasende vildt
stred vove mod vind, og vintren knuged
med isbånd bølgen, til atter en vår
strøg ind over gård, som end det sker, -
thi stedse røgtes stunder og tider
og strålende vejr. Vinter var leden,
og jorden stod fager; jarler hige
fra hus og fra bo; men Hengest tænkte
mere på hævn end på havets vej,
om han i stridende stævne kunne
fremme sit had mod frisernes æt.

1142-1159

Men skønt den ædle modtog den ære,
at Hunlaf gav ham en herlig klinge,
hvis ægg var berømt blandt alle friser,
så traf dog skæbnen den tapre Finn

Bjovulf

i hans egen gård, da Gudlaf og Aslaf, såsnart de til kysten med snekken var nået, begyndte kampen med kval i hjertet. Da slog de kong Finn, og hans flyvende sjæl kunne nu ej i hans åbnede bryst længere dvæle. Hallen var dækt med fjendernes lig; Frisernes drot blev dræbt i sin hirdkreds, og dronningen bortført. Skjoldungfolkets skarer til skibene bragte alt, hvad Finn på sin odel ejed, alt, hvad de fandt af funkende smykker i bur og i hal. Bort de førte den ædle dronning til danernes land over vuggende søvej."

1160-1187

Sangen var endt, kvadet forbi. Fra bænkene steg der en skingrende jubel, og skafferne skænkede vin af kunstfuldt virkede kummer. Guldkronet vendte Valthjov sit fjed mod frænderne to; troskab og fred var der end dem imellem. Ufred sad som styrer i laget ved stridskongens fødder: de troede på hans kækhed, skønt i kampen han sveg med skændsel sin slægt. Den skjoldung-viv mæled:
"Modtag dette bæger, min byrdhøje drot, du gavernes giver; vær glad nu i sinde, og føj dine ord, o fyrste god, med vennesaæl mildhed, som mænd det sig sømmer!
vær huld mod gæsterne, gavmild og god; - fjernt og nær fred du nu ejer.
Sagt det mig blev, du til søn ville tage den kampkække jarl. Hjorthal er rensat, den fagre ring-sal; nu fryd dig i laget, så længe du må, og lad så din slægt få land og folk, når dit liv rinder ud, og dommen dig venter! Forvist jeg ved, min Hrodulf med glæde de unge gutter i agt vil holde, hvis du før han, o dannerfolkets ven, må verden forlade; jeg tror, han som gengæld godt vil øve imod vore sønner, hvis selv han mindes, hvordan i hans barndoms dage vi mildt føjed hans vilje og fremmed hans vel."

1188-1191

Did, hvor hendes sønner sad, hun gik, Hredrik og Hrodmund og rigets ungflok, jarlernes sønner, jævnside dem; hos broderparret nu Bjovulf sad.

Bjovulfs kamp med Grendel XVIII.

1192-1214

Et bredfuldt bæger blev budt ham høvisk og ringsnoet guld blev rakt ham med tække, armsmykker tvende og tvundne ringe, en kjortel fin og en fager halsring, stor og strålende, større ej findes. Aldrig under himlen har jeg hørt om en helt med så herlig en skat, siden Hejme bar til den strålende borg Brisingemen, - for Jormunreks fjendskab han flygtende veg og valgte den evige vinding til sidst. - Hin halsring blev båret af Huggleik, geaten, Svertings ætling, for sidste gang, da under sit banner han byttet værged og skatten skærmed; skæbnen tog ham, den gang han stridslysten stedtes i vånde ved frisernes kampmod; - den funkende, stensatte ring havde høvdingen ført over havets mægtige skål; - bag skjold han nu segned. I frankernes vold faldt fyrstens lig, hans herlige brynje og halsringens smykke: plumpe stridskarle plyndred og raned, da gnyet var endt, geate-hærens hobe af døde.

1215-1231

Halsringen tog han. Og Valthjov mæled for mængden i salen: "Bær denne halsring, Bjovulf, ven, under blideste kår! brug denne kjortel og nyt disse gaver! alt godt dig times! stig så i kraft, og vær kærlig i råd mod drengene her! - Da skal dyrt jeg takke dig! Slig er din færð, at du fjernt og nær til alle tider skal æres af mænd, så vidt som voverne vuggende skyller mod vindslagene skrænter. Vær, mens du lever, signet af lykken! Forsandt jeg ønsker dig rigdom og guld. Vær god mod min søn, og hjælp ham med dåd! I jarler i hal, stå støt i strid ved stalbroders side, vær milde i tanke og tro mod drotten, endrægtige, rede til dåd, når det gælder, I gildes-fæller! Følg nu mit ord!"

1232-1241

Til sit sæde hun gik. Der var gammen i sal, og vin blev der drukket. De vidste kun lidt, at når kvelden var ledet, og kongen var skredet trøstigt til ro, så trued den samme lurende skæbne, som lumsk havde ramt så mangen en hirdmand. I hallen en flok af ædlinge blev, som så ofte tilforn: de flyttede bænk, og de bredte tilje

Bjovulf

med hynder og bolstre. Blandt heltene én,
som *der* søgte hvile, var dødsens-dømt.

1242-1250

De stærke skjolde af skinnende ved
ved hoved de stilled; den herlige hjelm,
der knejste i kampen, det kraftige spydtræ
og fletværks-brynjen på bænk var lagt
over hver mands leje. Vedtægt var det,
at kæmperne stedse til strid var rede,
i hal og på hærtog, hvor helst det sig fjøjed,
så tit deres drot var i trang til værn; -
og folket var flinkt i færd og dåd.

Bjovulfs kamp med Grendels moder XIX.

1251-1278

Så sank de i slummer. Men svart en hirdmand
betalte sin kveldsro, som tit det var sket,
siden Grendel blev gæst i guldgave-hallen,
stærk i udåd, til straffen ramte ham:
døden efter brøden. Brat blev det kendt
for helte og hird, at en hævner der leved
i fuldeste kraft efter fjenden, som veg
fra den grufulde kamp: Grendels moder,
en hæsliig heks, husked sin vånde,
hun, som i dyndkærets dybeste, iskolde
strøm måtte bo, siden brødefuldt Kain
var bleven sin eneste broders bane,
sin faders søns; - fredløs han flygted,
mærket som morder, fra menneskers fryd
til den yderste ørk. Der udsprang fra ham
en dybets troidflok; blandt dem var Grendel,
den jætte så gram, der i Hjorthal fandt
en vågende mand, som vented på kamp.
Den hæsliige vætte med vold ham mødte;
men helten ihukom sin herlige styrke,
den rige gave, ham Gud havde skænket,
og trygt han stoled på støtte og hjælp
fra almagts drot; derfor han vandt mod
hin Helvedes ånd, som i ynkelig vånde
drog til det sted, hvor døden ham vented,
hin menneskers fjende. Og moderen gav sig,
med hævn-gerrig hu, med harme i sind
på den sorgtunge færd, sin søn at hævne.

1279-1291

Så kom hun til Hjorthal, hvor ringdaners jarler
i salen slumred. Og snart blev der røre
og tummel og gru, da Grendels moder
først var derinde; men frygten var mindre, -
så meget, som kvindens kampmod er mindre
end mandens mod og mægtige kraft,
når det blinkende sværd med den blodige sved,
smeddet med hammer og hærdet i flammer,

hugger den gyldne galt af hjelmen.
Da blev i salen sværdklinger dragne,
skærende skarpe, og skjolde blev løftet
fast i hænde; frygtslagne glemte de
breden brynje og blanken hjelm.

1292-1309

I bråd hast ville hun bjerge livet
ved flugt fra salen, da set hun blev;
men snelt, før bort hun til sumpen jog,
hårdt hun sin hånd om en hovmand slog. -
Kong Hrodgars kæreste kæmpe og hirdmand,
hans bedste ven ved det vældige hav,
en højbåren høvding og herlig helt,
på bolstret hun vog. Ej var Bjovulf *der*;
thi da gaver var givne, fik geate-høvdingen
andensteds ly og leje for natten.
Der blev gny i Hjorthal; Grendels blodige
hånd hun røved; rædsel og sorg
var på ny til huse; og håre kår
det tyktes forvist: med venners liv
dobbelt at bøde. Hjertensbedrøvet
blev den gamle drot, den gråhærdede kriger,
da bud blev ham bragt, at hans bedste høvding,
hans dyreste hirdmand, var død og livløs.

1310-1315

Brat blev til bure Bjovulf hentet
den sejrstærke helt. Og ved solgry-tide
gik han med fæller i følge did,
hvor drotten dvæled i dyreste tanker:
ville almagts Gud ændre de kår,
som trængsels-tidender tungt havde meldt ham?

1316-1320

Så skred over gulvet den gæve helt
med de prøvede fæller, - plankerne drøned;
han vendte sit ord til den vise drot,
de ingviners fyrste, og spurgte, om fredeligt
natten var runden i rolig tryghed.

Bjovulfs kamp med Grendels moder XX.

1321-1382

Hroddgar, skjoldungfolkets skærmer, mæled:
"Spørg ej efter fred! Nu er angsten og sorgen
igen over danerne. Død er Asker,
ældre broder til Yrmenlaf,
mine løn-tankers fælle, min fuldtro råder,
min stalbroder stærk, når i stridens stund,
hvor vrimlen var tættest, vi værged vort hoved
og hjelmene knuste; - hver jarl skulle være,
som Asker var, så ærlig og god!
I Hjorthal myrded en mordlysten troid ham
i vildeste harm; og jeg ved ej, hvorhen

Bjovulf

lumsk med liget hun lønlig er lusket,
glad over byttet. Grumt har hun hævnnet
gårsnattens kamp, da Grendel du dræbte
med knugende krysten og klæmmende tag,
fordi i mit land så lang tid folket
han mindske og myrded. Mat og dødsmerket
ned han segned, og nu er der kommen
en hæslig heks for at hævne sønnen;
fejden vil hun nu føre os videre.
Det må da synes en såre bitter
hertesorg for mangel en jarl,
der er tung i sind for sin skatte-deler.
Den hånd nu fattes, som forhen hjælp.
folk i mit land, som lever og bygger
i hal og i hytte, har jeg hørt sige,
at tvende sådanne sælsomme riser
stundom de skued langs skellene snige sig
ved dyndkær og moser: af dem var den ene,
hvis ret de skønned, som kvinde skabt;
den anden, usselig, arm og fredløs,
vandred ad vildsomme veje i mandsham,
men større i krop end den største mand.
Grendel ham kaldte de grufyldte bønder.
Ingen det ved, om de ejer som fader
en mulmets ånd fra tidernes morgen.
I ukendte, mørke afkroge bor de
langs ulvefyldt stenskrænt, ved stormslagene
næsser,
i farlige moser, hvor fjeldstrømmen styrter
med brus og brag gennem brinkernes tåge
dybt under mulde. Ej mange mil
fjernet herfra er den frygtelige sump,
rimdækte lunde luder derover,
rodfaste skove skuler over vandet.
Hver nat der lyser en lue på floden
som varslende vartegn; så vis er ingen
af menneskenes børn, at han bunden har målt.
Når hede-traveren, trængt af hunde,
den kronstolte hjort, mod kratskoven jager
i hastig flugt, heller den lader
sit liv på bredden, end ly for sit hoved
den søger sig der: så dystert er stedet.
Blåsorte bølger bryder og vælter
og stiger mod sky, når stormene driver
uvejret sammen, så luften sortner,
og himlen jamrer. Hjælpe os atter
kan ingen uden du! Men end er dig ukendt
det farlige sted, hvor den fule bor:
stævn did, hvis du tør, trolden at finde!
Din kamp skal med gaver og gods jeg lønne,
med fortids-skatte, som før jeg har gjort,
og med blinkende guld, hvis tilbage du kommer."

Bjovulfs kamp med Grendels moder XXI.

1383-1396

Til orde tog Bjovulf, Eggders søn:
"Sørg ej, du vise! Forvist er det bedre
sin ven at hævne end vejt at sørge;
hver en iblandt os skal ende sit liv
engang her i verden; lad enhver da, som kan,
vinde ære og ry, før han rammes af døden!
For den henfarne helt er hæder det bedste.
Rejs dig, o konge, og rask vil vi drage
i sporet efter Grendels grufulde moder.
Et jeg dig lover: ej ly skal hun finde
i jordens favn eller fjeldets skov
eller havets dyb, hvorhen hun så flyr.
Endnu i dag - føj mig i dette -
med tålsomt sind du din smerte bære!"

1397-1407

Op sprang gubben, og Gud han takked,
herlighedens Herre, for heltens ord.
Hrodgars hest med den hårfagre manke
på stand blev bidslet. Og statelig red
fyrsten afsted; til fods en flok
af krigere fulgte. Fjernt og vidt,
over mark og vej, gennem vildsom skov
var der spor at finde, hvor frem hun var skredet
gennem sorten sump, slæbende livløs
den herligste hirdmand og helt blandt dem,
som med Hrodgar værnede og vogtede hjemmet.

1408-1421

Ædlinge-ætlingen ilede frem
over snævre stier og stejle skrænter,
langs mandsbrede slugter og mulmdulgte veje
og svimlende næsser og søvætters huler.
Fremst han gik i en fåtallig flok
af kyndige folk på den forskende færd,
til brat han skued en dunkel skov
fra skrænten lude med skumle træer
over grålige klipper - og kæret derunder
boblende blodigt bittert det var
og drøveligt tungt for danernes skare,
en skærende vånde for skjoldungens venner,
for mangel en hirdmand og helt og jarl:
på havbrinken Askers hoved at skue.

1422-1441

I bølgen hvirvled det varme blod.
Lydt fra kaphornet klang der gjalded;
og flokken tog sæde og så på bredden
slanger sno sig snelt gennem vandet,
sælsomme sødrager svømme i dybet,
søuhyrer baske på brink og næs,
de, som så ofte ved årle morgen
volder søfolk ved på skibenes vej,
og vilddyr og orme: vrede og bistrer

Bjovulf

bort de styrted så brat, som de hørte
gjaldet af hornet. Men geate-høvdingen
ranede et af de udyrs liv
ved et buesendt skud, så den skarpe pil
gennem tarmene skar; og træg til svømning
i dybet det blev, mens døden tog det.
Snelt og behænde den sælsomme svømmer,
våndefuldt stunget af vildsvinespyd
med sværdskarpe hager, blev halet fra dybet
ind over næsset: med undren de så på
det rædsomme udyr.

1442-1454

Så rusted sig Bjovulf rolig til færden, frygtløs for
livet:

nu skulle brynjen, bred og kunstfærdigt
knyttet af hånd, gennem kæret fare, -
vel kunne den knokkel-kamret værne,
så ikke den tirrede trolde med sit greb
og sit tunge tag skulle true hans liv;
den skinnende hjelm, som skærmed hans hoved,
skulle i brydende bølger dukke
til kærrets bund; med klare guld-bånd
var kanten smykket; en duelig smed
i gamle dage den sådan danned,
bræmmet med vildsvine-billede rundt,
så sværd ej bed på det blanke malm.

1455-1464

End øgtes hans styrke i strid, da Hrodgars
styrer i laget ham lånte sin hjælp
et randslebet skaftsværd, Hrunting kaldet
og nævnt som ypperst blandt oldtidsskatte:
æggen var jern, med edder hvas,
og hærdet i kampsved; hidtil det aldrig
dem havde svigtet, som svang det i strid:
mænd uden frygt for det farlige stævne
blandt fjendernes mylder; ej første gang *nu*
skulle i stridsfærd det storværk øve.

1465-1472

Ikke mindedes Egglafs søn,
frisk i sin kraft, hvad han før havde talt,
ruset af vin, nu, han redebont lånte
det blinkende jern til en bedre sværdhelt:
ej voved han selv under søens brænding
den tapre dåd, - og tabt han gik
af sejræl ry; - ej så med den anden,
da rustet han stod og rede til kampen.

Bjovulfs kamp med Grendels moder XXII.

1473-1491

Til orde tog Bjovulf, Eggders søn:
"Husk nu, Halfdans herlige ætling,

nu, jeg til dåden står rede, drot,
gavmilde fyrste, hvad før vi har talt,
hvis jeg mit liv skulle lade for din skyld,
at du mig stadig i faders sted,
selv når jeg dræbes i dysten, vil være!
Våg og værn om min venneskare,
min stalbroderflok, hvis i stævnet jeg segner!
Og send så de skatte, du skænkede mig, Hrodgar,
til Huggleiks gård, at geate-kongen,
Hredels søn, når det røde guld
han undrende skuer, kan skønne på stand,
at jeg en god og gavmild drot
fandt på min færd til fryd for mig selv!
Lad Ufred eje mit arvede våben,
mit sværd med runer kunstigt ristede,
kamphårdt og hvast, - herligt jeg vinder
med Hrunting ry eller ranes af døden."

1492-1496

Da ordet var talt, skred ilsomt han frem,
den geate-høvding, i hasten ikke
han bød på svar; de brusende bølger
sig lukkede om helten. Men ledet var dagen
og sol i bjerge, før bund han kendte.

1497-1505

Snart mærkede hun, som i hundred år
hadsk og grum havde hersket i kæret,
at et menneske vandt sig vej fra oven,
svømmende snelt mod de sø-vætters bo.
Så greb hun om kæmpen med knugende tag
og klemmende klo; men kroppen blev uskadet;
Brynje-ringene brystet skærmed,
ej kunne hun nå gennem kamphammens net
og leddede fletværk med fjendske fingre.

1506-1517

Så bar den sø-ulv, da bund hun kendte,
hin ringenes fyrste fluks til sit bo,
så ikke han mægted, hvor modig han var,
våben at svinge; en vrimmel af udyr
med skarpe hugtænder hastigt sig trængte
om helten i havet og hugged og napped
og bed i hans brynje. Og brat han så,
at han stod i en sal af sælsom art,
hvor intet vand kunne volde ham men,
hvor lofthvælv hindrede havets pludselig
fangende tag; - og et funklende lys,
et strålende skær han skued derinde.

1518-1528

Den dristige skued dybets ulvinde,
den hæslige hav-kvind, og ej lagde helten
fingre imellem; men frygteligt hug han,
så klingens en hvinende krigssang gøl

Bjovulf

mod troldens hoved. Men helten fornam,
at det blinkende kamplys ej bed med skærende
ulivssår; æggen svigted
i nøden fyrsten, skønt fordem tit
det i drønende dyst den dødsdømtes hjelm
og ringbrynje kløved; - dets ry i kamp
falmed og blegned for første gang *nu*.

1529-1536

Men Hugleiks frænde var fast i sit forsæt,
og stordåd og stridsry stod for hans tanke:
harmslagen kasted i hast han sværdet,
klingen med stål-æg og kunstige slyngetegn,
trøstig til jord i tro til sin næves
slagstærke kraft. Så skal der handles
af den. som vil vinde sig varigt kampry, -
lidet han ænser sit liv, hvor det gælder.

1537-1544

I akslen greb så, uskræmt af faren,
geate-høvdingen Grendels moder;
kamptapper slynged han, slagen af vrede,
dødsfjenden tungt med sit tag i gulvet.
Fluks til gengæld greb hun ham fat
og klemte ham hårdt i sin hæslige klo;
skønt knuget af kummer, med kampsikker vælde
kasted hun omkuld kæmpernes høvding.

1545-1556

Med knæ på hans krop drog hun sit kortsværd,
bredt og blankt, for sit barn at hævne,
sit eneste barn; - men brynjens fletværk,
som spændte om skuldren, skærmed hans liv
og stod sig mod æg og mod stingende od.
Ilde var det gået Eggders søn,
geaternes helt, på havdybets bund,
havde jernbrynjens kamp-net ej hjulpet ham *der*
med sin hærdede ham, havde himlenes styrer
ej sejr ham givet; Gud, den alvise,
rådende drot, øved ret og skel,
da kæmpen først var kommen på fode.

Bjovulfs kamp med Grendels moder XXIII.

1557-1569

Da så han dernede et sejrsignet sværd,
et jættesmedet værge med hvasseste æg,
en ældgammel kamp-pryd, et ypperligt våben,
så vældigt, at ingen anden mægted
at bære det til stævnet, hvor stridslegen går, -
et fagert og slagdygtigt smedeværk af riser.
Om kæde-hæftet greb han, den kække kriger;
kamphidsig, bister klingen han svang;
tungt hug han til med fortvivlelsens mod,
og hårdt i halsen heksen han traf,

så knoklerne brødes, og klingen skar
gennem muskler og sener; dødsdømt hun segned;
blodstænkt var klingen; men kæmpen var fro.

1570-1590

Lysskæret flammed med funkende glans
og tindred i hulen, som himmelbuens kerte
stråler fra sky. Han skued omkring sig,
skred hen imod væggen, og værget han tog,
ved hæftet og løfted det, Hugleiks stridsmand,
dådfast og gram. Da blev den hvasse
klinge til gavn for kæmpen den vældige:
gengælde ville han Grendel på én gang
al den udåd, han øved mod danerne
så mange sinde, og mer end just den gang,
da Hrodgars hirdmænd i hallen han vog
i den dybeste slum og åd mens de sov,
femten af vest-daners flok derinde
og slæbte så femten i favnen bort, -
et hæsligt blodran. Hævn han tog,
den harmslagne helt, da henstrakt han så
Grendel ligge på lejet, kampræt,
røvet sit liv af den rasende strid
i Hjorthals borg; brat med et sæt
hæved sig liget ved hugget, det fik,
da det højt svungne sværd skar hovedet af.

1591-1599

Snart de rådsnilde mænd, som med Hrodgar
stirred på vovernes hvirvlende syden,
så, hvordan blod i bølgen sig blanded,
strømmende rødt som striber i vandet:
om kæmpen de grånede gubber talte,
aldrig de ventede den ædle at skue, -
ej skulle sejsræl atter han hilse
den fjernkendte drot; de fleste vel tænkte,
at hav-ulven helt havde helten søndret.

1600-1604

Og dagen led. Forladt blev næsset
af skjoldunge-folket, og fyrsten styred
mod hjemmet sin færd. Men de fremmede blev,
og med sorgsygt sind på søen de stirred,
lidt kun de ventede vennen og høvdingen atter at
se.

1605-1617

I sværdet som Bjovulf
løfted, åd sig den levrede kampsved
ætsende ind; på underfuld vis
helt det smelted, som isen smelter,
når Faderen bryder frostens lænke
og bølgernes bånd, - han, der byder og råder
for stunder og tider, den stærke Herre. -
Helten, hin unge, lod urørt ligge

Bjovulf

de dynger af skatte, han skued i hulen,
kun hovedet tog han og hæftet af sværdet,
kunstigt smykket; klingen var smeltet,
sværdbladets jern af det sydende, giftigt
ætsende troldeblod helt fortæret.

1618-1631

Da først han i kamp havde fældet de lede,
op han snoede sig snelt gennem vandet:
dybets hvirvlende vover og vidtstrakte
huler var rensed, da havtroidens dage
til ende var løbne, og hans livsfrist var endt.
Så svam han til land, de sømænds skærmer,
sejrsfro ved byttet, søen havde givet,
jubilende ved byrden, han bragte fra dens bund.
Kæmpernes hob hastede ham i møde,
takkende Gud i glæde ved hans genkomst,
fro, at de fandt ham frelst og uden men.
Hurtigt de løste af helten, den stærke,
brynje og hjelm; og blodfarvet vand
strømmed i havet, som stille nu lå.

1632-1643

Sæl i sinde drog sammen tilbage
fællerne ad stien, de før havde trådt,
langs velkendte vej; de våbenkække hærmænd
har med møje fra brinken ved havet
Grendels hoved, de gæve helte:
fire kæmper af flokken slæbte
tungt på et spydskaft troidens hoved,
styrende gangen mod guldgave-hallen;
snarlig de kom til salen den høje,
skridende frem, de fjorten geater,
stærke i hærkamp: høvdingen vandred
med i sin flok over mjødsals-vangen.

1644-1650

Så tren han i hallen, den tapre fyrste,
stridskæk og stovt og i strålende sejrs-ry,
rask til stordåd, for Hrodgar at hilse;
Grendels hoved ved hårtot blev båret
frem over gulvet, hvor folkene drak:
sælsomt og grufuldt var synet at skue
for kæmper og jarler, for kongen og hans viv.

Bjovulfs kamp med Grendels moder XXIV.

1651-1676

Til orde tog Bjovulf, Eggders søn:
"Glade vi her, o Halfdans ætling,
skjoldungfolkets herre, havbyttet bringer dig,
sejrsdådens tegn, som du ser ved din fod.
Knebent med livet jeg kampen bestod,
voved under vandet et værk, som kosted
yderste nød, og nær kunne stævnet

galt være endt, hvis ej Gud havde hjulpet.
Intet jeg evned at øve med Hrunting
i kampens stund, skønt klingen var god;
men menneskens Herre, som mangesinde viste
den venneløse udvej, undte mig brat
at øjne på væggen et ældgammelt, vældigt,
funklende sværd, som jeg svang til værn.
Havhulens bofolk, da held bød sig til,
vog jeg i striden. Men værgets stål
brændtes og smelted, da blodet sprang ud,
den hede kampsved; heftet har *med*
jeg fra vætterne bragt; deres vold mod de danske
har svart jeg hævnnet, som sømmeligt var.
Forsandt jeg dig lover, at sorgløs du nu
i Hjorthal kan slumre med jarlernes skare,
med hirdmænd og hovmænd og heltenes flok,
både gammel og ung, uden gru for de tvende,
så ej du skal frygte, som før du har gjort,
for ædlingers dødsvåde, skjoldunge-drot."

1677-1686

Så gav han i hænde den gamle kampdrot,
den grånede gubbe, det gyldne hjalte,
underfuldt smedet af urtids jætter:
ved utyskets død i dankongens eje
sværdheftet faldt, da den fule troid,
Guds arge modkæmper, mordlysten gram,
både han og hans moder, var heden draget, -
i hænde det faldt den bedste fyrste
blandt verdens herskere mellem hav og hav,
der skænkede skatte på Skandia-øen.

1687-1698

Hrodgar frydefuld fæstet betragted,
det ætgamle sværdgreb med sælsomme skrifttegn
om urtidens første fejde, da floderne
voldsomt hvirvlende drukned de vilde
risers slægter, der rasende stred mod
den evige styrer, som straffed med vælde
de frække i bølgernes frådende syden.
I fæstets plader af funkende guld
var ristet med runer på rettelig vis,
for hvem det fra første færd var smedet,
det sjældne væрге med vredet hefte
og slange-slyngning.

1699-1739

I salen talte nu Halfdans søn, og hirden tav:
"Se, han kan sige, som sandhed og ret
i folket fremmer, som fortiden mindes,
den gamle høvding, at helten her
er ypperst blandt ædlinger. Ud over verden,
Bjovulf, min ven, dit ry skal bredes,
blandt folkenes vrimmel; og vel skal du hævde
din manddom og kløgt. *Min* tak skal du eje,

Bjovulf

som før jeg har sagt; til fryd skal du blive, mens tiderne rinder, thi trøst for din hird og for hele dit folk. Ej Hermod var slig mod skjoldunge-ætten, Eggveles sønner; en dårlig drot var han danernes folk; han voldte dem vånde og ve og drab; barsk og grum sine bordfæller vog han, sine udvalgte stalbrødre, indtil han alene fra livet og menneskers lykke drog heden; skønt den mægtige Gud havde magt ham skænket og hævet ham højt ved herlig kraft over alle mænd, var hans ånd dog grisk efter blod og rov; ej ringe han gav på vanlig vis til vinsalens mænd; for sit grumsind han bød med glædeløs kummer og nagende kval. Så nem du af dette, hvad mænd bør gøre! gammel og viis gennem mange vintre for dit vel jeg taler. Underligt er det, hvor Gud med sin ånd, den mægtige, giver til mennesker visdom adel og ejendom, - alting han styrer. Ofte han til en ædlingbåren kæmpe sit hjertes kærlighed giver, skænker i hjemmet ham jorderigs fryd, lader i borg ham bo med sin hird, øger hans vælde over verdens vide, udstrakte egn, så hans øje og magt i hans dårlige enfold ham endeløs tykkes; så færdes han i fryd, al fare synes fjern både sot og ælde; ingen sorg eller frygt tynger på hans sind, ingen tanke om strid eller våbengrisk had; al verden er ham god og følger hans vilje; han ved ej af modgang.

Bjovulfs kamp med Grendels moder XXV.

1740-1784

Og dybt i hans hu flyder hovmodet frem og vokser og trives, mens vogteren slumrer, sjælens hyrde, sover så fast, døvet i dvale, til drabsmanden kommer og slipper fra buen den susende pil. Her hjælper ej harnisk; i hjertet trænger den skarpe pil, - han skyer ingen dåd, som arge djævløse indgiver ham. Kun fattigt ham tykkes, hvad for dum han ejed; gerrig og sur aldrig han giver guldsmykke skatte med højsindet glæde, har ej tanke for kommende tiders ry og spotter hver hæder, guld-herren ham gav. Så sker det til sidst, mens mod slut det stunder, at lemmerne lammes, og legemet slappes i afmagt og død; og en anden træder til, som sorgløs spreder de sankede skatte og ænses ej arven i sin ødsle færd.

Så var dig for ondsind, min elskede Bjovulf, du ypperste kæmpe, men kår dig det bedste, den evige vinding, og værg dig mod hovmod, du fejrede helt; i sin fagreste blomst står din kraft en stund; men der kommer en tid, da af sot eller spyd din sejrskraft røves, af funkende flamme eller frådende bølge, af sårende sværd eller susende pil eller årtung ælde, og øjnenes glans svækkes og svinder, og snart kommer døden og kryster dig, kriger, i knusende favntag. Selv har som danernes drot jeg hersket i halvhundred vintre under himlens hvælv og mod fjendeflokkes fejde dem værnet, mod jernsværd og pil over jordens kreds, så jeg troede mig fri for fjender under sky. Se, da ændredes alt på min odelsgrund; der kom kvide for gammen og kummer for fryd, da Grendel grumsindet gæsted min borg; og svart i mit sind sad sorgen dybt ved den tyngende ve. Tak være da Gud, den evige Drot, at der undtes mig stund til at fæste mit blik efter fortidens kval på det sværdramte, blodige sumptrolde-hoved! Gak nu til sæde i salens festlag, smykket med kampry: af kostbare gaver skal mange dig skænkes, når morgenen gryr."

1785-1798

Geaten gik fluks med frydefuld hu, som drotten havde sagt, til sæde i hallen. Og siden som før blev på sømmelig vis inden vinsalens vægge de vældige kæmper beværtet på ny. Natmulmet sænkede sig dunkelt over heltene. Hirden stod op; den grånede gubbe, den gamle skjoldung, gik til sit leje. Og geaten længtes, den sejrstærke kriger, svarligt efter hvile; hallens høvedsmand hurtig den vejtrætte, fjernt fra ledne, til lejet førte; på vanlig vis han varetog flinkt heltens tarv, som til tid og sted det skyldtes de farende skuders mænd.

1799-1806

Så hviled i våningen, vid og guldsmykt, storsindet gæsten i stille søvn, til den kulsorte ravn forkyndte med jubel himmel-frydens komme. Og højt over hvælv gled strålende lys. De stridsmænd hastede: atter nu ville de ædlinger drage til frænder og folk, og den fremmede høvding fjernt ville føre hin farende snekke.

1807-1812

Bjovulf

Den sejræle ædling bød Egglafs søn
Hrnting tilbage, bød ham hans kære.
trofaste våben med tak for lånet:
Kampvennen, kvad han, var kraftig til hug
og god til dåd, og han dadlede ikke
æggens hvashed, vennesæl i hu.

1813-1816

Rede og rustet til rejsens færd
stod krigerflokken; den kække helt
hædret af de danske, til højsædet tren
og hilste Hrodgar, den herlige helt.

Bjovulfs kamp med Grendels moder XXVI.

1817-1839

Til orde tog Bjovulf, Eggders søn:
"Nu siger vi dig, vi sø-ledne mænd,
som fjernt fra er farne, at færden atter
til Hugleik går. Godt blev vi bænket
og gæstfrit mødt af din mildhed, drot.
Ifald jeg på jord, du jarlers herre,
kan vinde mig mer af din venskabs-hu,
end jeg før mig vandt, er jeg fluks beredt
igen til kampfærd og krigerdåd.
Og hvis over vuggende vover jeg spørger,
at nød dig times fra nære stammer,
som fjender dig stundom tilforn har trængt,
jeg bringer dig tusind tapre stridsmænd
til hjælp for din hær. Om Hugleik ved jeg,
geaternes fyrste, folkets værn,
at, om end han er ung, vil i ord og i dåd
han fremme min færd, så jeg fuldt og helt
kan bi dig stå med stang og med spyd
og en modig flok, når du mænd har behov.
Og kommer så Hrédrík, kongesønnen, did
til vedernes hovgård, til visse han finder
venner i flok: til fremmed land
er det godt at drage for dygtig svend."

1840-1865

Hrodgar til svar sålunde mæled:
"De ord, du taled, den alvise Herre
skød dig i hu. Aldrig jeg hørte
klogere ord af så ung en helt:
du er kraftig i dåd og kløgtig i tanke
og vis i tale. Forvist jeg tror,
hvis ske det skulle, at skarpen pil
eller sværdført kamp eller sot eller jern
raned din herre, Hredels søn,
folkets drot, og du er i live,
at geaterne aldrig så god en mand
kunne vælge til konge, til værner for kæmper
og funklende skat, hvis i frændernes rige
at styre dig lyster. Dit storsind huer mig
bedre og bedre, Bjovulf, du kære!

Fuldbragt har du, at fred skal bo
og spredes blandt geaters og spyd-daners folk,
at fejde og fjendskab og fule rænker,
som før de har døjet, skal fly og svinde.
Så længe jeg vogter det vidtstrakte rige,
skal der bringes budskab og byttes skatte
mand mellem mand over mågernes bad.
Over sø skal den ringklædte snekke føre
fredstegn og gaver. Folkenes skarer
mod fjende og ven skal stå fast og støt
i fællig og flok på fortids vis."

1866-1880

End skænked ham folkenes skærmer og herre,
Halfdans søn, tolv herlige skatte
og bød ham god fart til sit folk og sit land
med gavernes hob og hurtig genkomst.
Så kysset den byrdædle konning og drot,
skjoldung-folkets herre, den herlige helt
og tog ham om halsen; og tårerne randt
fra den grånende gubbe; på gensyn han håbed,
gammel af år; men angst betog ham,
at aldrig siden de ord skulle veksle
på kæmpers vis. Så kær var ham helten,
at sindets svulmen han svært kunne tvinge;
men dulgt i hans bryst mod den dyrebare ven
der bølged en attrå og brændte en længsel
i hans bankende blod.

1881-1887

Bjovulf frejdig, stolt af sit guld, over græsvangen
skred,
glad ved sine gaver: gyngende for anker
den bundne bølge-hest bød på sin herre.
Tit blev på vejen den vennesæle Hrodgars
guld-gaver lovprist: god og ædel
og dadelfri var kongen, til kraften blev ham ranet
af alderdommens tag, som har tvunget så mange.

Bjovulfs kamp med Grendels moder XXVII.

1888-1895

Så kom da til havet heltenes flok,
de raske kæmper med ringsærke på
og nittede brynjer. Nu som før
blev strandvagten var stridsflokkens genkomst;
ikke med hånsord fra højen brink
han mændene hilste; i møde han red dem
og venligt han kvad, at til vedernes fryd
til skibs de nu stævned i strålende jern-ham.

1896-1904

Den bugede snekke på sandet stod,
den ringklædte skude, med skatte ladet,
med foler og rustninger: masten ranked sig

Bjovulf

højt over Hrodgars herlige gaver.
Til skibsvagten gav han et guld-heftet væрге,
et slægtgammelt sværd, som blev svenden til ære
og kostelig ros, når i kredsen af mjødsalens
kæmper han sad. Og snekken kløved
bølgernes dyb, mens fra Danmark han stævned.

1905-1913

Surret til masten var sejlets breddug,
med hårdt-tvundet tovværk, - havtræet knaged.
Hindrende modbør ej hæmmed den ilende
skudes fart; skumhalset skød
bølgehesten god over brusende vand,
den jernklædte stævn over strømmende vover,
så geaternes klipper og kendte næs
de snart fik at skue. Så skurede snekken
og stod med sin stormslagne stævn på stranden.

1914-1924

Hurtig var ved stranden havnevagten rede,
han, som alt længst over havet havde spejdet,
stirrende så vide mod de ventede mænd;
i strandkanten bandt han den bugede snekke
med ankertove fast, at det ypperlige skib
af bølgernes vælde ej bort skulle drives.
De skinnende skatte lod fra skuden han bære,
gaver fra Gud; - til den gæve kong Huggleik,
ringenes giver, Hredels søn,
var farten ej lang: med fællernes skare
boede han på borgen nær bølgeslagne brink.

1925-1944

Herligt var huset, hvor heltedrotten dvæled
i hallen med Hygd, Hareds datter,
hans unge viv, vennesæl, rådsnild
og vis i sind, skønt kun vintre få
hun i borg havde levet; - ej lavsindet var hun,
ej karrig på guld og kostbare gaver
til geate-folket. Men grumhed og ondskab
fyldte Tryde, hin fagre dronning:
ikke den kækkeste kæmpe voved
frejdig sit blik at fæste på hende, -
ingen af hirden, kun hendes husbond:
snerrende bånd, snoede af hånd,
vented straks den forvovne mand, -
og så som sværdets sårende æg
og dødende klinge og dømte i sagen
med dræbende slag. Slet det sig sømmer
en dronnings færd, hvor fager hun er,
at hun, freds-nærersken, hadefuldt røver
mandsliv for skyld, som har skin kun af brøde; -
ilde det hued Hemmings frænde.

1945-1962

Men andet frasagn i ølhal meldtes:
at mindre hun øved af ondskab og rænker,

da først hun var givet som guldsmykt brud,
den højborne mø, til helten hin unge,
da først hun var draget på faderens råd
over havets grålige, gyngende bølger
til Uffes sal, hvor siden, kendt
for sin milde dåd, på dronninge-sæde
hun leved til ende sit livsens mål
og elskede ømt de ædlingers herre,
den bedste mand blandt menneskers flok
ved det vældige hav, så vidt jeg har spurgt; -
i fjerneste egne blev Uffe prist,
den spydstærke konge, for kamp og for gaver
og sejr i strid; med snilde han røgted
sin fædrene odel, hvor Jomar fødtes
til værn for heltene, Hemmings frænde,
Garmunds sønnesøn, gæv i kamp.

Bjovulfs kamp med Grendels moder XXVIII og XXIX.

1963-1976

Så skred da helten med hele sin flok
over kystbræmmens sand ved den salte sø,
over bredden havstrand. Himmelbuens kerte
skinned fra syd; og med skyndsomme fjed
vejen de drog didhen, hvor de vidste,
at kæmpernes værn, kongen, hin unge,
Anganthjovs bane, i borghallen venligt
gav ringe til hirden. Hurtig blev Huggleik
bud der bragt om Bjovulfs genkomst,
at krigernes skærmer, hans egen skjoldfælle,
uskadt fra striden styred sin gang
karsk og sund imod kongens borg.
Snelt blev i hallen på herskerens bud
rum for den farende flok gjort rede.

1977-1983a

Så sad hos drotten den sejrsæle kæmpe,
frænde ved frænde, da fyrsten havde
med fejrende velkomst og fager tale
i møde ham hilst. Med mjødskål i hånd
gik Hareds datter over hallens gulv:
vennesæl og mild hun mostkanden rakte
heltene i hænde.

1983b-1998

Huggleik begyndte
venlig tale med videlysten hu,
mens det brandt ham i sinde, i salen den høje
at fritte sin fælle om farten, de var draget:
"Hvordan gik færden, Bjovulf, min frænde!
da brat du fik sind til at søge dig dyst
fjernt over sø og saltene vove,
kampdåd i Hjorthal? Kunne du bøde
Hrodgar hans vidtkendte ve og våde,

Bjovulf

den herlige konge? Sydende kummer
sved i mit sind; sorg kun jeg ventede
af venners langfærd; længe jeg bad dig
ikke at møde den mordgriske trolde,
men lade de syd-daner selv om det grufulde
stævne med Grendel. Gud jeg nu takker,
at atter jeg ser dig sund og karsk."

1999-2019

Til orde tog Bjovulf, Eggders søn:
"Ej er den dulgt, den dåd, jeg øved,
Hugleik konning, men kendt af mange,
stævnet, jeg hist bestod med Grendel,
han, som med knugende kval og vånde
og jammer og skræk havde skjoldung-folket
ondsindet ramt; - at jeg hævnede,
så ingen af Grendels grufulde slægt,
hvor længe de lever, de lede jætter,
i svig og brøde, skal brammende prale
af tusmørke-kampen. Da tiden var inde,
i ringsalen tren jeg for Hrodgar at hilse;
og snart, da Halfdans herlige ætling
først havde nemmet mit forsæt og mål,
hos sin egen søn han sæde mig bød.
Der var jubel blandt skaren; aldrig jeg skued
under himlens hvælv mellem helte i hal
større mjød-fryd. Stundom gik dronningen,
folkenes fredspant, fager over gulv
og talte til ung-hirden; tit hun en armring
skænkede en helt, før hun skred til sit sæde.

2020-2031

Stundom til hirdens stridsmænd ved borde
dankongens datter drikken bar,
hun, hvem jeg hørte af hovmænd i hallen
Freyvar blev kaldt, når et kosteligt smykke
hun heltene gav: guldpdydet, ung
fæstet er hun til Frodes søn; -
skjoldung-folkets ven, skærmeren af riget
tykkes det ret, og han regner det for held
ved ungmøens fæstepagt fejde og strid
og ondsind at sone. Men ofte det sker,
når fred er stiftet, at stakket kun hviler
det blanke spyd, om end bruden er fager!

2032-2040

Vel må det krænke kampbardernes drot
og hver kæmpe i hal, når ved kongsdatt'rens side
en ædelfødt dansk træder ind over gulv
frem blandt hirden, mens herligt et sværd
ham funkler om lænd, deres fædres arv,
hærdet og ringsmykt, de hadbarders eje
den gang, de sejrende svang deres våben,
(Kvad XXIX) før de til skjoldkamp fællerne førte,
før i en usæl fejde de segned.

2041-2056

Så skuer ved øllet en ældgammel kæmpe,
bister i hu, det blinkende sværd,
og brat han mindes den blodige spydkamp;
tyngtet af rugende tankers vånde
ægger han hadsk den unge helt
til morddåd og strid og mæler sålunde:
"Kender du, ven, hin klinge god,
værget, din fader til valen bar,
smykt under hjelm for sidste gang,
han, som dræbtes af danernes flok,
skjoldunge-folket, der fældede for fode
heltens hær, mens hævnens tøver?
Glad ved stadsen på guldet træder
her nu en søn af de samme drabsmænd, -
skrydende frækt med den skat han bær,
som rettelig du burde råde selv!"

2057-2069a

Sådan han minder og maner stadig
med tirrende ord, til tiden er inde,
da dronningens hirdmand for hug af sværd
må blodstænkt lade sit liv og bøde
for faderens dåd; - men flygtende haster
kæmpen, der æggede, ad kendte løn-stier.
Nu brydes der ed på begge sider,
nu svulmer der had og harm hos Ingeld;
og under de stridende stunders tummel
hans elskovs-hu til hans hustru kølnes.
Thi regner jeg hadbarders huldskab og venskab
for skrøbeligt, - det, som de danerne svor,
men nidfyldte brød.

2069b-2100

Dog nu jeg atter
om Grendel skal mæle, du giver af skatte,
at ret du kan nemme nærkampens gang
og de helledes kår. Himlens karfunkel
gled over vange, og grumsindet jætte
stævned imod os, mordlysten, lumsk,
hvor karske og sunde vi salen vogtede.
Ve og voldsdød voldtes da Handskjo,
kæmpen, som hviled med væрге ved bælte
forrest i hallen; den herlige helt
Grendel greb i sit grådige gab,
mordgrisk i sind, og slugte hans krop.
Med blodig tand og med brødefuld tanke
det tyktes ham end ej tid at drage
med tomme hænder fra guldgave-hallen;
men risestærk, rovgrisk han rakte mod mig
sin vældige næve. En vante hang ham,
fæstnet ved bånd, fast om kroppen;
sælsom og vid var med snilde den virket
ved djævlekunster af drageskind:

Bjovulf

ind i dens dyb ville udåds-øveren
slænge mig selv, skønt mit sind var skyldfrit,
sammen med andre; - ej så det skete,
da bister i hu jeg brat sprang op.
For langt er at melde, hvorlunde mén-volderen
gengæld jeg gav for hans grumheds værk;
dine kæmper, o drot, blev dåden, jeg øved,
til hæder og ry. Risen flygted,
og snart fra livsens lykke han veg;
men i borgen hans højre hånd blev tegn
på hans færd i Hjorthal, og jammerfuldt stedt
i dybet han sank for *der* at dø.

2101-2114

Skjoldung-folkets ven med skænk og med gave
af kosteligt guld min kampdåd lønnet,
med skatte i mængde, da morgenen gryede,
og glad vi os bænked ved gildet i hal.
Der var gammen og sang; og den gamle skjoldung
fritted om mangt og meldte om fjernt;
stundom den stridskække stemte harpen
og strengene rørte; stundom et sørgeligt
sandsagn han kvad; eller kongen meldte
på sømmelig vis om sælsom færd.
Stunddom kongen, knuget af år,
klagende kvad om kraften, der svandt;
dybt i hans sind det svulmed og bølged,
når ældet og grå på sin ungdom han tænkte.

2115-2134

Sådan i hal den hele dag
laget vi nød, til natmulmet atter
gled over jorden. Grendels moder
snart dog, i sorg over sønnens død
ved vedernes kamphad, kummerfuld, hævngrisk,
gav sig på vej. Den grufulde trolkvind
hævned sit barn, og en hirdmand hun vog
med ubøjelig kraft: bort veg livet
fra Asker, viis og ældet i lønråd.
ej heller de danske, da dagen kom,
kunne brænde den faldne i flammernes glød,
kunne lægge hans legem på ligbål, den grånede,
elskede kæmpe: hans krop hun slæbte
under bjergstrømmens bølger bort i sin favn.
Det var den dybeste, drøjeste ve,
som end havde ramt Hrodgar, drotten; -
så bad mig kongen med bønlig tale,
sorgfuld i hu, i havstrømmens hvirvler
stordåd at øve og stridsry at vinde,
vovende livet; og løn han mig loved.

2135-2143

Så fandt jeg i dybet, som fjernt er kendt,
i havstrømmens hvirvler den vilde jætte.
Der brødes i spændtag vi bistert en stund,

og bølgerne bobled med blodrigt slim;
hendes sværd jeg greb, og af Grendels moder
hovedet hug jeg med hævet kling;e;
med livet jeg undslap; - endnu var ikke
min dødsstund kommen; og kæmpernes værn,
Halfdans søn, gav mig hobe af skatte.

Bjovulfs kamp med Grendels moder XXX. **

Note ved Adolf Hansen:

[Ved en fejltælling i det angelsachsiske Bjovulf-MS. er XXX sprunget over.]

**Bjovulfs kamp med Grendels moder XXXI.
(første del).**

2144-2151

Så sad den hærdrot i hal med hæder;
ej glip jeg gik af den gode løn
for min kække kampdåd; kostbare skatte
Halfdans ætling i hænde mig gav;
dem bringer jeg dig, du drot over kæmper,
som høvisk gave. Med hele min hu
på ny er jeg din; af nære frænder
knap flere jeg har end, Huggleik, dig!"

2152-2162

En værnende hjelm med et vildsvin på,
et stadseligt stridssværd og en stålslagen brynje
han bad dem hente ind, og atter han kvad:
"Hrodgar rakte mig ringbrynjen her,
den vise konge, og vennehilsen
bød han mig først at bringe dig fra ham,
kvad, at kong Hjorgar kampskjorten ejed
i år og i dage, danernes drot:
jernbrynjen ej dog til Hjorvard, sønnen,
kæk, som han nævntes, og kær, som han var
ham,
give han ville. Godt nu du nytte den!"

2163-2171

End har jeg hørt, at de herlige gaver
fulgtes af fire foler i rad,
med abildgrå lød; alt han gav ham,
foler og skatte. Så frænde skal handle
mod frænde, ej flette et fjendskabs fangnet,
ej lure med rænker og list på død
over håndgangen fælle. Huggleik elsked,
sejrsæl og kæk, sin søstersøn højt, -
begge de undte hinanden vel.

2172-2176

Hørt jeg har, at den herlige halsring,
som Valthjov, den højbårne viv, ham skænkede,
gav han til Hygd samt tre gode skimler
med strålende sadler; - stedse hun siden

Bjovulf

bar på sit bryst det blinkende smykke.

2177-2189

Således Eggders ædle søn
ry sig hented ved heltefærd
og ved adelsdåd; aldrig han vog
rusede bordfæller, rasende, vild;
skønsomst af alle han skærmed og vogted,
rådsnild og kæk, sin kæmpestyrke,
den gave, som Gud ham gav i sin nåde.
Geaterne lang tid kun lidet ham agted,
og hirdens herre holdt ham af ringe
og mådelig værd blandt mjødsalens mænd;
dådløs og dorsk og dvask de ham troede; -
snart dog hans vanry vendtes til hæder,
hæder og ry for den herlige helt.

2190-2199

Krigernes værn, den kampkække konge,
bød da i hast at hente Hredels
guldsmykte æt-sværd: blandt geater en skat
ej fandtes så fager i form af et sværd.
Det lagde han blankt i Bjovulfs skød
og skænkede ham syv tusind skillemonntspenge,
bosted og høvdingstol. Begge ædlinge
ejede blandt folket æt-arvet jord,
gods og rettighed; mest af riget
tilkom dog ham, som var højest høvding.

Bjovulfs kamp med dragen XXXI. (anden del).

2200-2206

Siden det hændte i hærtid og ufred,
at Hugleik faldt, og Hardråd også
segnet bag skjold for skarpe slagsværd,
den gang de skilfingers dristige flok,
de vilde kamp-ulve, vej sig banede
blandt sejers-folket med fældende magt
og hærkamps vælde mod Hereriks frænde.

2207-2220

Så kom det vidtstrakte, vældige rige
Bjovulf i hænde. Han herskede fuldgodt
i halvhundred vintre og værnede sin odel
med snilde og kløgt, til i sorte nætter
grufuldt en drage begyndte at rase
som vogtede en skat i en skummel gravhøj,
stensat og stejl, - en sti førte did,
skjult og forborgen. Til skat-hulen kom dog
en ukendt mand; - hans attrå blev vakt
af hedninge-guldet; med hånd han greb
et gyldent bæger og gemte det fluks; -
men dragen, med svig i sin søvn bestjålet,
blev harm i hu og hadefuldt rased
i frygtelig vrede mod folk over lande.

Bjovulfs kamp med dragen XXXII.

2221-2266

Af egen drift var til drage-hulen
han flygtet i ve og farefuld vånde, -
en træ, der var stedt i tvingende nød:
af frygt for sin herres flængende svøbe
han søgte sig skærm og skjulte sig *der*,
skyldbetyngtet. I skælvende angst
og rædsel for vætten, der rugede på guldet,
og al den gru, der gemtes i hulen,
listede sig ind den ubudne gæst
og skuede i gravhøjens grålige mulm
et funkende bæger. Der fandtes af slige
herlige skatte i hulen en dyngde,
en mægtig hob, som i henfarne tider
en ukendt mand af ædel byrd
med skønsom hu havde skjult derinde,
en kostelig guldhob. Hans kære var alle
af døden ranet i svundne dage,
og ene tilbage af ædlinge-flokken,
med vemod og vånde ved vennetabet,
det lystede ham dog for en liden stund
at glædes ved skatten. Hans gravhøj stod rejst
på den vide vang ved det vuggende hav
og det stormslagne næs, stærk og fastbyggt:
Derind han bar en byrde så tung
hin ringenes vogter, af vægtige skatte
og kostbart guld, og kortelig kvad han:
"Gem du nu, muld, hvad mænd ikke mægter,
heltenes eje; - i henfarne tider
de drog det af dybet. Den dystre kampdød
røvede hver eneste en af mine fæller; -
fra livsens lysende lyst de veg.
Jeg har ikke den, der kan drage mit sværd
eller rense mit bæger, så blankt det skinner, -
hver hirdmand god er gangen af live.
Fra stærken stridshjelm, der stråled gylden,
guldblade drysser; dødssøvn slumrer
de svende, der hjelmens jern skulle blanke;
kampskjorten smuldrer, nu kæmper er død,
den, som fik skår under skjoldenes gny
af det bidende sværd; brynjens ringnet
følger ej færd så fjernt og vide
ved heltens side; harpen ej klinger
med fryd i sal; falcken ej svinger
sig højt gennem hal; hesten ej springer
med stampende gjald. Stridende færd
vog så mange af menneskens hær."

2267-2277

Sådan han kummerfuld klagede sin smerte,
ene tilbage; bittert han jamrede
ved dag og ved nat, indtil dødens bølge

Bjovulf

greb ham om hjertet. - Den gyldne skat blev fundet under muld af en mørkekær vætte, som, funker spyende, spejder ved nat efter gravhøjshuler, en glødhed luende, skældækket drage, der skrækslår menneskers tanker og sind. Den søger i jorden højens skat, og på hedninge-guld ruger den glædesløs, gammel af år.

2278-2286

I tre hundrede vintre vogtede uvættten, grisk og grådig, gravhøjens skat, den mægtige hob, indtil harm den slog, da til bod for sin brøde en bortrømt træ bragte sin herre en blinkende guldsål, røvet fra hulen. Højen blev plyndret, ring-hoben ranet og redebont opfyldt den jamrendes bøn; - jarlen skued med glæde i hu den gyldne oldskat.

2287-2311

Men dragen vågned, og vild af vrede den snuste til klippen, og snøftende fandt den sin fjendes fodspor; frem var han lusket listende dulgt nær dragens hoved: sådan kan den, hvis død end er fjern, lettelig værnes mod ve og våde ved den styrendes gunst. Over sten og muld søgte guld-vogteren glubsk efter *ham*, der i dens slummer sorg havde voldet den; gram og bister om gravhøjen jog den i hele dens omkreds; men ingen den fandt på den vildene hede; ingen der var da, som sejrsglæden fik; så *for* den tilbage til højen og søgte i hulen om skålen; og snart den mærked, at menneskehånd havde mindsket dens guld. Den mægtede knap at bie, til kvældstid kom over land; af harme svulmede højens vogter, med hede luer den hadsk ville hævne mjødskålens ran. Da rundet var dragen, der lysted den ikke længer at dvæle bag gravhøjens sten; men med glødende luer af sted den fløj. Dens første færd blev folket til gru, og guldgave-drotten tungt skulle rammes, før rædslen endte.

Bjovulfs kamp med dragen XXXIII.

2312-2323

Dragen begyndte fra gabet at spy gnister og glød over gård og bo, i flammende ildsluer; den flyvende lindorm hvert et levende liv ville øde. Vættens værk kunne vidt om ses,

dens fjendske færd både fjernt og nær, hvordan med sit had og sin harm den knuged geate-folket; men før det blev gry hasted den atter til hulens skatte. Med bål og med brand havde bredt over lande hærværk den øvet; den håbed på værn bag sin hules stenmur, - men håbet brast.

2324-2332

Sorgbud bares til Bjovulf fluks, at hans eget hus, hans herlige bo og hans guldgave-stol var i glødende, bragende flammer fortært. Tungt på sinde drotten det faldt, og dybt det naged ham: forvist han troede, den vise konge, han havde fortørnet ved trods mod loven den evige styrer; - stormende tanker steg i hans sind som sjældnen før.

2333-2344

Stygt havde ild-dragen ødet med flammer fyrstens borg og folkenes bo ved det vide hav; - og vedernes drot, den gæve kampkonge, grundet på hævn. Så bød han at hamre, de hærmænds fyrste, jarlernes skærmer, et jernskjold med snilde til værn i striden; thi vel han vidste, at ved ej båded mod hvirvlende gnister, bast imod brand. Men brat skulle ædlingen skilles fra livsens beskikkede stunder, og lindormen med, skønt længe i hulen den grisk havde skærmet skattens guldhob.

2345-2354a

Stolt han formåede, den stærke herre, med stridshærs følge at stævne til kamp mod den flyvende vætte; han frygted ej mødet og regned for ringe det rasende udys kraft og vælde; thi vovet havde han fejde og fare og frygtelig kampdåd med gny og med drøn, siden den gang som yngling han sejræl rensede Hrodgars højsal og greb i spændtag om Grendels moder og vog den lede.

2354b-2372

Og visselig ej det hærslag var ringest, hvor Huggleik faldt, hvor geaternes fyrste, folkets ven, Hredels søn, segned i Frisland, af dødshug ramt i det drønende stævne, hvor sværd drak blod; - Bjovulf svømmed bort gennem bølgenes brusende strøm ved egen dåds kraft; i havet han dukked,

Bjovulf

mens tredive brynjer han bar i sin favn.
Ej skulle de hetvarers hær dog prale
af stævnet, der stod, da de stridende løfted
skjold imod kongen: fra kampen mod helten
kun så slap frelst til det fædrene hjem.
Så svømmede Eggders søn over hav
til hjemlandets kyster, kummerfuld, ensom:
der loved ham Hygd både land og rige
og skattens hob; - efter Huggleiks død
trøede hun ej, hendes unge søn
mod fjendernes flok kunne folket værne.

2373-2378

Ikke dog mægted de modløse veder
at bøje heltens hu, så han selv
lod sig kære til Hardråds herre og løfte
på konninge-sædet; - på sømmelig vis
han råded ham snildt, til selv han kunne
som ældre værge vedernes folk.

2379-2390

Til fyrsten, hin unge, fredløse drog
Ottars sønner vidt over sø:
de skilfingers skærmer med skam de sveg,
den fjerntkendte hersker, den herligste havdrot
af dem, der i Svearig sjældne gaver
skænkede i hal. Men for Huggleiks søn
blev det livsløbets grænse: for gæstfri færd
fik han dødens sår af det svungne sværd;
så drog Anganthjovs ætling bort
til sit hjem over hav efter Hardråds fald
og lod Bjovulf herske som høvding og drot
over geate-folket; - og godt var hans styre.

Bjovulfs kamp med dragen XXXIV.

2391-2396

Men Bjovulf huskede sin herres død,
mens stunderne randt, og støtted og hjalp
den fredløse Adils. Med folk han bistod
Ottars søn over saltens hav,
med hirdmænd og våben: så hævned han blodigt
den svundne dåd og dræbte kongen

2397-2400

Sålunde havde hin søn af Eggder
stærk bestået hver stormende strid
og mandig i stordåd, til stunden randt,
da han sværd skulle løfte mod leden orm.

2401-2416

Selvtolvt i hoben med harm i hu
geaternes drot mod dragen stævned.
Klart han kendte, hvor ufreden kom fra,
den folke-ødende, - han havde i eje

det herlige kar fra finderens hånd.
Han, der fra først var fejdens grund,
som trettende mand i toget drog;
våndefuldt bastet vise han måtte
vej over vangen; vrangvillig gik han
til grant han kendte gravhøjens hvælvede
rum under jord, nær de rullende bølger
og hvirvlende vande; det vrimlede fuldt
af ringe og smykker. Rugende lå
den vældige vogter og værnede om gulds-katten
dybt under mulde, mordgrisk, kamprede:
vanskeligt var det værk, der ventede dem.

2417-2424

På næsset den kampkække konge tog sæde
og ønskede alt held over hirdmænd og hovmænd,
den gavmilde drot: døden han anede
og sværmod og sorrig ham sindet knugede, -
skæbnen var nær, der ned skulle slå
på hans sjæle-skat og skille gubbens
liv fra hans legem: ej lang tid end
var konningens sjæl i kød-ham gemt.

2425-2443

Til orde tog Bjovulf, Eggders søn:
"I ungdommens stunder bestod jeg hel mangan
stridsfærd og kamp, som klart jeg mindes.
Syv vintre jeg var, da med vennesælt sind
folkefyrsten fra min fader mig tog;
Kong Hredel vogtede og værnede min ungdom,
og med frændekær hu i hal han mig bænked
og guld mig skænkede; blandt skjoldkæmper var
jeg
så kær for hans sind som sønnerne selv:
Herebald og Hadkyn og Huggleik, min drot.
For den ældste søn blev på sørgelig vis
ved frændes drabsdåd dødslejet redt;
thi Hadkyn med pil fra hornbuens streng
ramte ved våde sin ven og broder,
fejlene målet sin frænde han dræbte,
broder traf broder med blodig od:
en brøde, som ingen bod kunne sone,
rugede tungt over Hredels hu; -
og uden hævn måtte ædlingen dø.

2444-2459

Thi grufuldt det er for en gubbe at se
den unge knøs, som han avled, dingle
fra galgens træ: trist må han kvæde
en sorrigfuld sang, når sønnen svinger
til fryd for ravne, mens rådløs han står,
og han, bøjet af år, ikke evner at hjælpe.
Han mindes - hver eneste morgen, der gryr, -
sin ætlings bortgang; om barn skulle fødes
på ny i hans borg som bod for hans tab,

Bjovulf

han ænsed det ej, når den ene har fundet på skæbnens bud så bitter en død. Med bævende sorg han i sønnens bo ser vinhallen tom; der klager nu vinden, glæden er borte; i graven slumrer helte og riddere, harpen ej klinger. Ej er fryd mer i hallen, som forhen der var.

Bjovulfs kamp med dragen XXXV.

2460-2468

Så søger han lejet, og sorgtunge sange han våndefuldt kvæder: for vide tykkes ham vange og gård. - Så vedernes værn bar jammer og ve i hjertets dyb efter Herebalds død; af drabsmanden kunne ej bod han kræve for blodet, der randt, ej heller med harm og med had ham jage, skønt ukær var ham den unge kæmpe.

2469-2471

Og knuget af sorgen, som såret havde ramt ham, vandred han heden og valgte Guds lys; efter rig mands skik han skænkede sin slægt borge og land, da fra livet han drog.

2472-2489

Strid blev der ført over strømmende sø mellem geater og sveer, grufuld fejde og rasende had, da Hredel var død; - Anganthjovs kampkære, krigskække sønner holdt ikke fællig og fred over hav, men øved ved styrtbjerg stridsfærd og svig bitreste ufred og blodig kiv. Så tog mine frænder, som fjernt det spurgtes, hævn for al deres hadske vold; - dog bøded den ene af brødrene dyrt for sejren med livet: usalig blev kampen for Hadkyn, de gæve geaters drot. Ved gry blev frænde af frænde hævnnet med fældende slag af funklende klinge, hvor Jofur af Anganthjovs jernsværd var blevet ramt: strids-hjelmen brast, og blegnende segned den gamle skilfing; - godt havde hånden husket sin hævn i det hug, den slog.

2490-2509

Hugleik jeg gjorde gengæld i kamp med det glimtende sværd for de gaver, jeg fik: land han gav mig og gård og odel. Ikke han havde behov for sand at fæste for løn og leje for hyre svagere stridsmænd i Svea-riget eller hos gepider eller hos daner:

stadig forrest i stridende stævne ene jeg stod, og end skal jeg stedse møde, hvor kampen kalder, så længe dette mit værge varer og holder, det, som har fulgt mig fra den gang, jeg vog hugernes kæmpe, Dagravn, i håndkamp. Ej fik han held til at hente smykket, den fagre halsring, til friseres drot; - brat han segned, bannerets vogter, den mandige jarl. Ej jern ham fældede; - hans livsens strøm og hans legem blev brudt i nævetags-stævne. Men nu skal med sværd og klinge og hånd der kæmpes om skatten."

2510-2515

Bjovulf mæled med mandig hu kække løfteord: "Kampdåd øved jeg tit i min ungdom; nu vil jeg atter fejde søge som folkets gamle styrer og vogter og stordåd øve, hvis vætten vil stævne til strid fra hulen!"

2516-2537

Så hilste han hver af hirdmandsflokken, de hjelmklædte stridsmænd og stalbrødre tro, for sidste gang: "Ej sværd eller våben mod ormen jeg bar, hvis blot jeg mægtede på anden vis i den onde trolde et greb at tage som dengang med Grendel. Med glødende gnister og giftåndes edder fra dragen venter jeg: derfor brynje og skjold jeg fører. Ikke et fjed jeg viger for hulens vogter og værner, - så får det ske os, som skæbnen vil og den højeste herre. Min hu er fast, - jeg vrager al bram mod den vingede kamp-trolde. Så bi på brinken, I brynjeskærmede kæmper, og kend, hvem karskest og bedst efter stridens stormende stævne bær sine vunder og sår! Det værck, der skal øves, er ikke eders, men ene mit, - kun jeg formår imod jættens vælde til gavns at stævne. Jeg guldet skal vinde ved stordåds kraft, eller stridende færd og livsfjendsk kamp skal jer konge rane!"

2538-2541

Støttet på skjold den stridshelt rejste sig, fast under hjelm, i jernflettet brynje, og tren under stenhvælvet, stolende trygt på egen manddom, som modig mand gør.

2542-2553

Og helten, den stærke, der stod i kampfærd så mangel en stund, når de stridende tumled

Bjovulf

i stævnet sammen, så under højens
stenede bue en strøm fare ud
fra hulens dyb, og de hastende hvirvler
var hede af flammer: de flygende gnister
fra dragens gab ved gulds kattens hob
ville ynkeligt drotten til døde brændt.
Fra brystets hvælving lod vedernes konge
da ordet drøne, - thi drotten var vred;
vildt stormed hans hu, og stemmen gjalded,
gungrende lydt under grålige sten.

2554-2568

Den rasende skatvogter røsten fornam
af en råbende mand; ej mer var der stunder
til fred at kræve. Frem brød vættens
hede ånde og hæslede edder
fra stenhulens dyb, mens jorden drøned.
Skjoldet holdt helten skærmende frem,
geaternes drot, mod den grufulde orm,
som i bugtende ringe med bister hu
til stævnet jog. Med jernsværdet draget,
det slægtgamle væрге med hvassen æg,
stod høvdingen rede: hadsk de pønsed
i afsky og gru på ondt mod hinanden.
Støt han stod bag det stærke skjold,
fællernes herre, da hurtigt dragen
ringled sig sammen: rustet vented han.

2569-2591

Bugtet og krummet, i brændende gnist-regn,
skød vætten sig frem. Da værned skjoldet
drottens liv og legem en stund,
dog ringere tid, end han tænkte det selv.
For første gang nu det føjed sig så,
at ikke i strid den styrende skæbne
ham sejsry undte. Sin arm da løfted
vedernes drot, og til dragen han hug
med skarpen sværd; men den skinnende æg
gled af på benet og bed ej så hvast,
som hærkongen havde behov i den truende
fare og nød. Men fluks efter sværdhugget
gravhøjens vogter med grimslagen hu
kasted omkring sig knitrende døds-ild,
så gnisterne lyste: lidet sig fryded
geaternes konge ved kampvunden sejr, -
thi sværdet sveg, da han svang det i striden,
som jern ej burde. Skønt bittert at bære,
måtte dog Eggders mandige søn
vige fra grunden med glippende held, -
og ormen til vilje han vej måtte træde
til andet bosted, som alle engang
skal skilles fra livsens beskikkede stunder.

2592-2601

Snart stormed de atter til stævnet vildt.

Hvæsende, fnysende vætten tog fat
med nyvundne kræfter; i nød da stedtes
folkenes fyrste i flygende ild.
Og ikke stimled hans stalbrøddres flok,
de ædlinge-fødte, i fællig omkring ham
til skærmende kamp: til skovs de flygted
for livet at bjerge. Dog brændte hos én mand
svidende sorg, - thi slægtskabs krav
ej sviges af ham, hvis hu tænker ret.

Bjovulfs kamp med dragen XXXVI.

2602-2625a

Viglaf kaldtes han, Vésteins søn,
en elskelig skjoldkæmpe, skilfinge-høvding
og Alvars frænde: fyrste han så
under hården hærhjelm af hede martres.
Han husked, hvad jordlod hans hersker gav ham,
vidtstrakt bo for Vægmunding-slægten,
hver ret blandt folket, hans far havde nydt; -
ej længer han tøved, han løfted sit skjold
med den grågule bast og rev sværdet af balgen,
det sværd, der én gang var Eymunds øje,
Ottars søn, usæl og fredløs,
Véstein vog ham, hvor våbnene mødtes, -
og røved fra hans slægt hans ringvævsbrynje,
hans strålende hjelm og jættesmedede,
ældgamle sværd: Anele gav ham
sin frændes rustning og rige stridstøj, -
og intet ord han yted om kampen,
skønt Véstein hans broders barn havde dræbt.
I mange vintre han våbnene ejed,
brynje og sværd, til hans søn en gang
kunne fjender møde som faderen før;
så skænked han ham en skathob rig
af glimrende krigstøj, da gammel af dage
han heden for.

2625b-2630

For første gang nu
den unge helt med sin herre og drot
skulle krigsfærd prøve og kampdåd øve;
ej smelted hans mod, ej svigted hans frændes
ætgamle sværd: det sandede ormen,
den stund de stødte i sværdet sammen.

2631-2660

Tung i sind, men på sømmelig vis
Viglaf kvad til de vigende fæller:
"Jeg mindes den tid, vi af mjødkruset drak,
mens i hallen vi loved vor hersker og konge,
som skatte os skænked, at skulle engang
slig nød ham ramme, med råd og dåd
vi ville ham hjælpe for hjelm og for sværd
og for kosteligt krigstøj; blandt kæmperne kåred

Bjovulf

han os til færden af egen drift
og ildned vort mod, som han øged vort eje;
for stærke hjelmænd og stridskække spydmænd
regned han os; men som rigets herre
og folkets værner valgte han selv
denne stordåd at øve, - thi ypperst blandt mænd
har i herligste kampfærd han hævdet sit ry
ved fejreste dåd. Dagen er kommen,
da kongen har kække krigeres dygtige
kræfter behov: i hast nu af sted
til hjælp for vor høvding, som gnisternes
hærgende

glød-regn kvæler! Gud er mit vidne,
at før end jeg svigter, skal flammerne favne
også min krop hos den gavmilde konge.
Skændsel det er, om vi skjolden bær
frelste til hjemmet, før fjenden er fældet,
før vi i kreds om kongen har skærmet
og værget hans liv. Vel jeg ved,
ej det sig sømmer, at ene *han*
blandt vedernes ædlinge vånde skal lide
og segne i striden: med sværd og med brynje,
med stridshjelm og skjold vil jeg stå ved hans
side!"

2661-2668

Gennem kvælende dunster med knejsende hjelm
skred han kongen til hjælp, og kort han mæled:
"Elskede Bjovulf, øv nu i dåd
løftets ord fra din ungdoms tid,
at så længe du leved, dit lysende ry
ej skulle sluknes: med sindet fast
og af al din kraft må, ædling, du nu
værne dit liv; - jeg værger det med!"

2669-2687

Ormen brød atter, da ordet var talt,
rasende, hævngrisk, hadsk og ond,
i spillende flammers sprudende gnisthvirvler
løs på fjenden; i luerne skjoldet
til aske brændtes; og brynjens ringe
var ingen hjælp for den unge kæmpe;
men brat sprang ynglingen bag sin frændes
skærmende skjold, da hans eget var skørnet
og smuldret i flammen. Og fyrsten ihukom
sit manddoms-ry, og med mægtig styrke
svang han sit sværd, så det sank i dragens
pandeskal ned; men Nægling brast, -
Bjovulfs sværd svigtede i striden,
gammelt, grå-ægget. Der gaves ham ej
støtte i stævnet af stålhærdet klinge;
for stærk var hans arm: ej det ypperste sværd
holdt for hans kraft, når til hug han det hæved,
så sagnet vidner, - det hvasseste værge,
han greb i sin hånd, var gavnløst i kamp.

2688-2693

For tredje gang den tirrede drage,
nyttende stunden, nidfyldt og grum,
for løs på helten med luende gab;
med skarpen bentand den bed om hans hals,
så livsens-blodet hans brynje pletted
og væded i stride strømme ned.

Bjovulfs kamp med dragen XXXVII.

2694-2706

Hørt jeg har, at i hærdrottens nød
kendtes klarlig den kække ædlings
kraft og mod, som i kødet var født ham:
han for sit hoved havde ej frygt;
men i den frist, han sin frænde hjalp,
den ædelig helt fik hånden afsvedet.
Den pansrede kæmpe pressed i det hævnyldte
udyr sit herlige sværd ind til heftet,
så heden blev mindre. Og hurtigt kom atter
drotten til samling svang sit kortsværd,
bidende hvast, som ved brynjen han bar:
vedernes værn hug vætten sønder,
fældede fjenden, så livet flygted.

2707-2723

Så havde de frænder i fællig dræbt
dragen med sværdhug: så skal af helte
der handles i nødstund. Nu havde kongen
vundet sin sidste sejr i kamp; -
hans værk i verden var fuldbragt. - Men vunden
som dragen ham bed, brændte og sved,
svulmed og bulned. Og snart i brystet
fornam han jagende, nagende kval
af en giftige edder. Til gravhøjens vold
hærkongen gik, og med grublende hu
han satte sig stille og stirred mod hulens
stenbue-hvælv, der var støttet af søjler. -
den ældgamle jordhal, af jætter bygt.
Den brave hirdmand med varsom hånd
vasked af høvdingens vunder blodet
med lindrende vand og løste hjelmen
på kongen, den milde, der kamptræt hviled.

2724-2751

Og Bjovulf mælte, blodig og bleg
af de svare vunder, - fuldt vel han vidste,
han havde i de tilmålte timer nu ej
lykken på jorden, - ledet var nu
hans dages tal, og døden var nær:
"Ifald nu en søn var mig født i mit bo,
en arvelods-værner, avlet af mig,
jeg skænke ham ville mit våbenskrud,
som i fejde jeg bar. I femti vintre

Bjovulf

jeg styred mit folk; og der fandtes ej drot
over lande og stridslystne stammer omkring mig,
som voved med hvasse våben og kampgru
at øde min fred. På min odel jeg blev
min beskikkede tid og skærmed mit øje
og søgte ej strid og smedded ej rænker
og svor ikke mened. Såret til døden
føler i sindet jeg fryd over dette;
thi mord på frænder skal menneskens styrer
til last mig ej lægge, når livet skal
fra mit legem skilles. Men skynd dig nu ind
til gulds kattens hob under grålige sten,
elskede Viglaf, nu ormen er fældet,
ramt af dødssår og ranet sit gods!
Hast nu, il, at den ældgamle skat
af guld jeg kan skue, den glimrende hob
af strålende sten, så at stille og let,
nu skatten er vundet, vandre jeg kan
fra mit liv og mit land, som længe jeg styred!"

Bjovulfs kamp med dragen XXXVIII.

2752-2772

Mig er det meldt, at da ordet var mælet,
Vésteins søn rask adlød den sårede
fyrste og tren med sin flettede brynje,
jernring-snoet, under jordhøjens tag.
Da så han, den modige, sejrsof helt,
da forbi han var skredet, hvor Bjovulf sad,
solrunde guldsmykker, sælsomme skatte
blinke fra væg og fra bund i den gamle
mulm-flyvers hule; mjødkander var der,
fade og skåle fra fortidens slægter,
irrede, skørnede, - ældgamle hjelme,
matte af rust, og et mylder af armringe,
skønsomt flettede. Let kan skatte
i højene koste helten hans hoved.
Han gemme på guldets, som glædes derved!
Højt over skatten han skued et banner,
gyldent virket og vævet med kunst:
ud fra det skød sig et skinnende skær
hengennem hulen, så helten skelned
alle dens rigdomme. Ormen var borte:
skarpen sværd havde skilt den ved livet.

2773-2787

Hørt jeg har, at i hulen han ene
ranede alt, hvad af riser var smeddet,
fyldte sin favn med fade og bægre,
som lysten ham bød; - selv banneret tog han,
de strålende dug; thi med stingende jern
og med dræbende æg havde droten den gamle
vætten med hvasse våbenhug fældet,
hin gulds kattens vogter, som grumt havde spredt
gruelig glød og gnistrende flammer

på sin midnats-flugt, til den mødte sin død. -
Ungersvenden iled for atter med gulds kattens
bort at kunne drage: det brændte ham i sinde,
den våbenkække helt, om vel han skulle finde
vedernes drot, af dødsvunden ramt,
levende på stedet, hvor han lod ham tilbage.

2788-2808

Favnende skatten fandt han sin herre,
den vidtberømte drot, dødbleg og blodig
nær livsens ende. Atter med vand
hans åsyn han stænkede, til ordets od
brød gennem brystet. Med brudt røst mæled
den gamle Bjovulf, mens på guldets han stirred:
"For rigdommens hob, som her jeg skuer,
vil tak jeg vide til verdens styrer,
den evige herre, al herligheds konge,
fordi det mig undtes, før dødsdagen kom,
slig funklende skat til mit folk at vinde.
Givet jeg har mine gubbeårs livsrest
for gulds kattens vinding, - så virk nu I
til folkets tarv! *Min* tid er omme.
Byd mine kæmper kaste en høj
på brinken ved hav, når på bål jeg er brændt;
højt skal den hæve sig, herligt og frit,
på hvalnæssets grund, et varigt minde;
og sejlene skarer, som skumhvide snekker
fjernt fra bærer på bølgen i mulmet,
skal nævne brinken som Bjovulfs Høj."

2809-2816

Så drog den kampkække drot af sin hals
en gylden ring og gav den til jarlen,
hin glavind-kriger ung, samt en guldpdydet hjelm
og brynje og ring - bad ham bruge dem vel:
"Du er den eneste ætling af Vægmond,
som end er tilbage; alle mine frænder
til død og dom dreves af skæbnen; -
og nu skal jeg selv efter slægten følge."

2817-2820

Det var det sidste, han sagde, gubben,
hans sidste ord, før de susende, hvirvlende
bålflammer greb ham: fra brystets dyb
søgte hans sjæl de saliges fred.

Bjovulfs kamp med dragen XXXIX.

2821-2845a

Ond var den lod, der ynglingen traf,
nu han på jord lå jammerfuldt henstrakt,
mærket af døden, den, som han elskede
højest af alle. - Høvdingens bane,
dragen, den lede, lå livsranet hos,
i blodstævnet knægtet: den bugtede orm
råded ej længer for ringhobens guld; -

Bjovulf

jernklingers æg havde jaget den heden,
hamrenes kamphvasse, hærdede værk,
så den vingede vætte vundedræbt segned
tyst på tuen nær guldskattens tærskel.
aldrig mere ved midnatstider
bredte den vingen vidt gennem luften,
stolt af sit eje: for stridsfyrstens hånd
og døddende jern til jorden den sank.
Så kun om lande det lyktes forvist
blandt væbnede helte, så vidt jeg har spurgt,
var end til dåd og bedrift de rede,
ind mod en gift-drages edder at trænge
eller mod ring-salen rovhånd at løfte,
hvis de fandt vogteren vågen dybt
i sin hules bo. - Bjovulf måtte
købe med døden den kostbare skat; -
nu var de begge nået til ende
med livsens løb.

2845b-2859

Ej lang tid efter
forlod de kamprædte kæmper skoven,
den troskabs-brydende ti-mands flok,
som før ej voved at væрге med spyd
dens høvding og konge i hårdeste nød;
fulde af skamhu, med skjold og rustning
did de tren, hvor drotten lå død, -
og de stirred på Viglaf. Stridstræt sad han,
helten, nær ved sin herres skulder;
forgæves han væded med vand hans åsyn;
hvor dybt han ønsked det, evned han ikke
på jord at holde sin høvding i live
og vende den styrendes viljes-bud:
Guds vælde råder for hver mands liv, -
som *dengang* det skete, så sker det end.

2860-2891

Brat fra ynglingen barske ord
strømmed mod hver, som veg i fejghed.
Viglaf mæled, Vésteins søn,
mens sorgfuld i sind han så på de rædde:
"Så kan den sige, som sandt vil tale,
at kongen, der gav jer de kostbare smykker
og herlige kampskrud, som her I står i,
dengang på ølbænk ofte han skænkede
jarler i hal både hjelm og brynje,
dem, som drotten fandt dygtigst og ypperst
i mændenes flok både fjernt og nær, -
at ilde havde han ødt sine gaver
af kosteligt krigstøj, da kamp blev nødig.
Ej skulle folkets fyrste forvist
sine stridsfæller rose; dog Gud, der råder
for sejren, undte ham ene at øve
hævn med sværds-æg, da heltkraft trængtes.
Lidet jeg mægted hans liv at væрге

i stridens stævne; - dog stræbte jeg strengt,
af fuldeste evne min frænde at hjælpe:
min sværdklinge ramte den rasende drage,
så kræfterne veg, og de hvirvlende, glødende
funker stilned. For så til værn
slog kreds om kongen, da kampstunden kom.
Nu skal gaver af guld og sværd,
hjemstavns-glæde og gammel bo-ret
fattes jer slægt: fredløs enhver
af jer æt skal vildsomt vandre sin vej
uden jord-ret og hjem-ret, når jarlerne først
i det fjerne får hørt om jer fejge flugt
og skændige dåd. Død er bedre
for ærlige helte end hæderløst liv!"

Bjovulfs kamp med dragen XL.

2892-2913

Så skikked om kampen til kløften han bud
over havklippens brink, hvor hærflokken sad
fra den gryende morgen, mod i sind,
med hånden på skjold og med skiftende hu:
om den elskede drot skulle ende sit liv
eller atter dem møde. Manden, der red
over næs og skrænt, om nyt, som var hændt,
sanddru ord til dem alle mæled:
"Nu ligger vedernes vennefro herre,
geaternes drot, på dødslejet strakt, -
dræbt af dragen i dysten slumrer han;
jævnside hviler vætten, den livsfjendske,
ramt af hans kortsværds klinge til døden:
thi ikke med langsværd han uhyret mægted
vunder at slå. Viglaf sidder,
Vésteins søn, ved Bjovulfs side,
levende jarl ved den livløse drot; -
lammet af sorg ligvagtholder han
for ven og for fjende. Ventes der kan nu
kamptid og krigstid, når kendt det bliver
for franker og friser fjernt om lande,
at kongen er faldet. -

2913b-2921

Fejde blev ført
med hugernes folk, da Huggleik sejlede
frem med sin flåde mod friserens land:
helten blev fældet af Hetvare-stammen,
der mødte til kamp med en myldrende hær,
så drotten brynjeklædt brat sank sammen
og segned i stævnet: siden aldrig
han gaver skænkede; god var os ej
merovingernes slægt efter våbendysten.

2922-2945

Heller ej venter jeg venskab og fred
af sveernes folk. Thi fjernt er det kendt,

Bjovulf

at Anganthjov ramte ved Ravneshov Hadkyn,
Hredels søn, med dræbende sværd,
den gang de skilfinger dristigt drog
mod Geate-folket med fejde og ufred.
Ottars fader, den ældede gubbe,
bister i hu gav Hadkyn dødshug.
Fælded søkongen og fied sin viv,
der var ranet i ufred, fra usle træls-kår,
Ottars og Aneles aldrende moder; -
snelt forfulgte han fjendernes skare,
indtil med nød og næppe de nåede
Ravne-holtet høvdinglese.
Så lagde han hær om den lille flok,
som sværd havde levnet, og sår havde mattet,
og hele natten han hødende loved
dem dødende sværdhug ved dagningstide
og grufuld død i galgens træ
til fuglenes gammen. Da gryet brød frem,
meldtes der hjælp for den modløse flok:
de hørte Huggleiks horn og lur
gjaldende klinge, - den kække kom
og jog med sin hird hæren på flugt.

Bjovulfs kamp med dragen XLI.

2946-3027

Blodige spor af spydkamps-stævne,
sværdkamp og strid mellem sveer og geater
fjernt kunne ses, mens de fejdende mødtes.
Nu drog den grånede gubbe, drotten
Anganthjov, sorgfuld i sind, med fællerne
længere bort imod borgens værn;
hørt han havde om Huggleiks krigskunst,
spurgt den stoltes stridsfærds-snilde,
håbed kun lidt mod de havfarne sømænd
børn at værge og viv og skatte, -
jarlen veg om bag jordvoldes skærm.
De flygtende sveer af flokken fulgtes,
og banneret Huggleik i hænde faldt;
hredlinge-folket for mod værnet,
myldred i flok over fredsvangen hen.
Af sværdenes æg blev Anganthjov tvunget,
den grånede stridsmand, til standsning i flugten,
og snart måtte jarlen for Jofur segne:
vredt havde Alf, Vanråds søn,
ramt ham med sværd, så det røde blod
stridt under håret i strømme randt.
Ej blev han ræd dog, den ældede skilfing,
hurtig han vendte sig, hærkongen kæk,
og hugged til gengæld et grammere hug
end det grufulde slag, der ham selv havde ramt:
ej mægtede Vanråds modige søn
igen at såre den gamle kæmpe, -
hans hjelm var kløvet af kongens sværd,
og med blødende vunde han vakled og segned; -

dog ikke var den gang hans dødsstund kommen,
trods svidende sår kom han snart til sig selv.
Men brat, mens broderen blodig lå,
Huggleiks hirdmand sig hug gennem skjoldmuren
med sit svungne sværd, der var svejset af jætter,
og sin kamhårde hjelm, - og kongen sank,
folke-drotten, til døde ramt.
Redebont kæmperne rejste den unge,
blodstænkte bror og forbandt hans sår,
da sejren var vundet, og valen var deres.
Men Jofur Anganthjovs jernbrynje tog,
hans hjaltede sværd og hans hjelm tillige,
og alt den grånede gubbes krigstøj
hen til sin herre Huggleik han bar.
Skatten han tog og til tak ham loved
hæder til gengæld og holdt sit ord:
gaver han skænked, geate-drotten,
Hredels søn, for den raske kampdåd
Jofur og Ulf, da hjem han var kommen:
hver fik i boland og bøjede ringe
mange tusinde mønters værd,
og ingen undte dem ilde for dåden;
end gav han sin elskede, eneste datter,
hjemmets smykke, Jofur til viv. -
Det er den fejde, det fjendskab og had
og den nidfyldte kiv, som nu jeg venter
af sveernes folk, når først de spørger,
at døden har ranet vor drot og herre,
han, som før mod fjendernes hob
værgende skærmed skatte og rige
og friede skjoldunge-folket for nød, værned om
landets vel og øved
fuldgod mandsdåd. - Nu må vi ile,
drotten at skue, hvor død han hviler,
og ham, som gav os de gyldne ringe,
til ligbål at bære. *Ejliden* småting
skal smelte med helten, - en smykkehob er der,
en dyng af guld, som dyrt er vundet,
og ringe, købte med kongens liv:
dem skal brændende bål fortære
og hulle i flammer; - ej helt skal dem bære
fyrsten til minde; ej fager kvinde
om halsen skal lægge den herlige ring;
men tung i sinde skal tit hun træde
på fremmed grund uden guld i øje,
nu, folkets fører sin fryd og jubel
og latter har endt. Ak, ofte skal spyddet,
iskoldt, ved gry gribes i hænde
og hæves højt; ej harpen skal vække
kæmpen af søvn; men sorten ravn,
lig-grisk under sky, skal skrige til ørnen
og melde, hvor lifligt i lig den svælged,
mens vildt med ulven den valen plyndred."

Bjovulf

3028-3037

Så han mæled, den mandige kriger,
med varslende ord, og ikke han løj
i fremsyn og tale. Flokken stod op,
og, tynget af kummer, med tårefyldt blik,
langs Ørnenæs skred de for rædslen at skue.
Der fandt de på sandet, sjælsrøvet, livløs,
fyrsten udstrakt, som før havde skænket dem
kostbare ringe: kommen var nu
den sidste stund for stridskongen god,
da vedernes drot i døden sank.

3038-3057

End så de et mere sælsomt væsen,
så led en orm, ligge på vangen
overfor drotten: dragen var det,
den grufulde vætte, våndefuldt svedet
af flammer og gnister; femti fod
var den lang, hvor den lå; i luften den tit
havde tumlet ved nat, før ned den fløj
i sin hules dyb; nu døden bandt den,
og aldrig i muldhøje mere den dvæled.
Kander og krus omkring den der stod,
fade der lå og fagre sværd,
som rust havde gnavet, mens gemt under muld
i tusind vintre de hviled derinde:
al den vældige urtidens arv
og ældgamle guldhob var omgærdet af galder,
så ingen turde i skatte-graven træde
og åbne for guldet, hvis ikke Gud selv,
den mægtige sejrskong, menneskens værner,
gav den, som hans valg og vilje traf,
ret og lov til at løfte skatten.

Bjovulfs kamp med dragen XLII.

3058-3075

Nu så alle, at han, som med uret i bjerget
skatten havde skjult, skabte ej lykke.
Skattens vogter først vog nogle få;
det hærværk med hårdhed blev hævnnet nu.
Altid er det et under, hvorledes
den ædle helt med herligt ry
møder sin skæbne en skønne dag,
når ej mer han skal mødes i mjødsal med frænder.
Det så man med Bjovulf, da bjergets vogter
han søgte med våben i vældig kamp.
End vidste han ej, hvordan han fra verden
skulle engang skilles. Hin hersker over skatten,
som gemte den i hulen, havde hæftet til den
en gruelig forbandelse, som gjaldt til dommedag:
at han, som betrådte den plet, skulle tynge
af synder til helved og søges af plager. -
Grisk efter guld var den gæve dog aldrig,
han havde kun stræbt efter Herrens nåde.

3076-3109

Viglaf mæled, Vésteins søn:
"Ofte bliver mangen ved én mands vilje
sænket i sorg, som os selv det er sket.
Ikke vi mægted vor elskede drot,
rigets hyrde, at råde til gavn,
så fjernt han holdt sig fra hulens vogter
og lod den ruge i ro på den vældige,
gyldne hob i gravhøjens dyb
til verdens ende: vundet blev skatten,
men dyrt har den kostet; til kummer for os
droges vor drot til den dræbende kamp. -
Jeg var derinde, og alt jeg skued:
højens guld-skat, da jeg var gået
ind under jorden, hvor ingenlunde
jeg venligt blev hilst. Hurtigt jeg greb
i favn og hænder en fuldgod byrde
af herlige skatte, og hid jeg bar dem
ud til min konge, som end var i live,
bevidst og ved samling; mangt han sagde
bøjet i kummer, bød eder hilset
og bad, at I ville på bålstedet rejse,
hans livsværk til minde, en mægtig høj,
der fjernt kunne ses, så sandt som han var
vidt over verden den vældigste kriger,
så længe han råded for rige og land. -
Lad os med il nu én gang til
gå til den underfuldt glimrende skathob
hist under hvælvet, - vej jeg viser jer; -
der kan I nærved nøje skue
guldet og ringene. Hav så til rede
båren brat, når tilbage vi kommer; -
da vil vi løfte drotten, den elskede,
bære ham hen, hvor helten længe
under Guds værge skal hvile trygt."

3110-3119

Vésteins søn, den sejrsterke kæmpe,
bød så, at bud skulle bæres snelt
til jarler, der ejede jord og folk,
at fjernt fra de bål-ved fluks skulle bringe
til kongens ligfærd: "Luende hvirvler,
stigende dunkelt, skal drotten fortære,
ham, som holdt stand under jernbygers stormsus,
pile, der skokkevis skar gennem luft
over skjoldenes mur, mens skaftet, det fjedrede,
sused med flyvende fart på sin vej."

3120-3136

Derpå den snilde søn af Véstein
kaldte blandt kongshirdens kæmper frem
syv af de herligste hovmænd og trådte
ind under troldhulens tag selv-ottende; -
han, som gik forrest i flokken af kæmperne,

Bjovulf

løfted i hånd en lysende brand.
Da var det ej nødigt at vælge ved lodkast
de helte, som skulle skattene sprede,
da de blev var, at den uden vogter
lå udbredt i hulen; og ingen sørged,
da heltene hurtigt fra højen førte
de dyre skatte; - Dragen vælted de
ud over brinken, lod bølgerne tage
og havstrømmen favne den hæsleige skatvogter.
Guldsnoede ringe i rige dynger
på karre blev lagt; og kongen, den grånede,
våben-fro helt blev til Hvalnæs båret.

Bjovulfs kamp med dragen XLIII.

3137-3155

Så rejste hans folk ham et fastbygget bål
højt over jord, og helt omkring det
hjelme de hængte og herlige skjolde
og funkende brynjer, som fyrsten bad.
Og med klagende veråb kæmperne lagde
udstrakt på bålet den elskede drot.
Så tændte de hovmænd højt på brinken
et vældigt vedblus i den vindstille luft:
sortvæltende bålrog og bragende luer
hvirvlende steg, med veråb blandet,
til heltens ben-borg af hede flammer
var skørnet og smuldret. Med smerte og sorg
over drottens død de hjertensbedrøvede
krigere græd. Den gamle dronning,
med håret bundet på hovedet op,
i sorg og kvide en sørgesang kvad;
hun ængstedes nu for onde dage,
ydmygende trældom, blodbad og indfald
af fjendtlige hære. - I himlen svandt røgen.

3156-3168

Og vederne bygged på brinken en høj,
som bredte sig rundt og rejste sig vidt
og fjernt kunne ses af farende søfolk:
i ti dages stunder den stridskækkes bavn
var højnet og bygget. Bålbrandens rester
de gærded med vold og værned med diger
så sindrigt, som mænd blandt de snildeste evned.
Ned i højen lagde de halsbjørge,
dertil benskiner - alle de blanke
kostbare ting, som de kække kæmper
forhen havde fra højen taget;
det grov de i jorden, som gemmer det end,
så unyttigt for folk, som det fordum var.

3169-3177

Rundt om højen red nu sønner,
tolv i tal, af de tapreste ædlinge;
bittert ved drottens død de klaged,

mæled om fyrsten i fagre ord,
priste hans færd og fejred hans stordåd
med signende kvad; thi sømmeligt er det,
at kæmpen lover sin konge og ven
og elsker ham dybt af sin inderste hu,
når ud han løses af legemets ham.

3178-3182

Sådan de geater sørged og klaged,
hovmænd og hirdmænd, ved høvdingens fald,
kaldte ham bedst og blidest af konger,
elsket af folket og ærekær,
nævnte ham mildest af mænd på jorden.

Bjovulf

Hvem er hvem i Bjovulf?

Af JVF

Adils (AS: Éadgils): Svensker søn af Otter.

Alf (AS: Wulf) Geaterkriger og søn af Vanråd.

Anele (AS: Onela): Svensk konge, søn af Anganthjov. Gift med Elan (Yrsa), datter af Halfdan.

Anganthjov (AS: Ongenþéow): Svensk konge og fader til Anele og Otter.

Asker (AS: Æschere): Daner. Kong Roars rådgiver, der bliver dræbt af Grendels moder.

Aslaf (AS: Ósláf): En kriger hos danerne.

Beov (AS: Béow): Danerkonge, søn af Skjold og fader til Halfdan (NB! I MS står der Bjovulf, hvilket nok er en fejl, se: Haarder 1984)

Bjovulf (AS: Béowulf): Geater og digtets hovedperson.

Brandinger (AS: Brondinga): Muligvis et folk fra det nuværende svenske Västra Götaland (øen Brännö).

Breke (AS: Breca): Fyrste i brandingernes land.

Dagravn (AS: Dæghrefn): Frankisk (hugersk) kriger.

Eggder (AS: Ecgbéow): Geater. Bjovulfs fader.

Egglaf (AS: Ecgláf): Daner og fader til Ufred.

Eggvele (AS: Eegwela): En ellers ukendt dannerkonge.

Finner: Sikkert = lapper.

Fjötle (AS: Fitela): Sigmunds nevø.

Franker (AS: franca): Folkeslag bosat på østsiden af Rhinen. Kaldes også for huger.

Freyvar (AS: Freawaru): Datter af kong Hrodgar (Roar). Troløvet til Ingeld, hadbardernes fyrste.

Friser (AS: Frýsna) En folkestamme, der bor i et område, som nu er en del af Holland og Tyskland. Naboer af frankerne og fjender af Hagleik og geater.

Frode (AS: Fróda): Hadbardernes konge.

Geater (AS: Géatas): (eller gøter). Folkestamme fra det sydlige Sverige (?).

Gepider (AS: Gifðas): Østgermansk folkeslag bosat i egnen omkring det nuværende Beograd.

Grendel: Uhyret, som Bjovulf dræber. Senere dræber han Grendels moder, som vil hævne drabet på sin søn.

Gudlaf (AS: Gúðláf): En kriger hos danerne.

Hadbarder (AS: Heaðo-Beardan): (eller hadubarder), germansk sagnfolk, der siges at have boet i Sønderjylland syd for Kongeåen.

Hadkyn (AS: Hæðcyn): Geater, søn af Hredel.

Hadlaf (AS: Heapoláf): En vylfing.

Halfdan (AS: Healfdene): Danerkonge, søn af Beov og fader til Hjorgar, Hrodgar, Helge og Elan (Yrsa).

Handskjo (AS: Hondsciö): Gøterkriger. Et af Grendels ofre.

Hardråd (AS: Heardréd): Geaterkonge søn af Hagleik.

Hared (AS: Hæreþ): Fader til Hygd.

Hejme (AS: Eormenric): Østgoternes konge.

Helge (AS: Hálga). Skjoldunge og søn af kong Halfdan.

Hemming: Angler. En slægtning til Uffe.

Hengest: Leder af danerne.

Hererik (AS: Hereric): En onkel til geaterkongen Hardråd og bror til Hygd.

Hermod (AS: Heremód): Danerkonge før kong Skjold.

Hildeburg (AS: Hildeburh): Kong Finns dronning.

Bjovulf

Hjorgar (AS: Hróðgár): Danerkonge og bror til Roar.

Hjorthal (AS: Heorot): Roars kongsgård.

Hjorvard (AS: Heorowearð): Søn af Hjorgar, Roars bror.

Hnæf (AS: Hnæf): Danerhøvding.

Hok (AS: Hóc): Daner og fader til Hildeburg og Hnæf.

Hredel (AS: Hréðel): Geaterkonge. Fader til sønnerne Herebald, Hadkyn og Huggleik. En datter er gift med Eggder, Bjovulfs fader.

Hredrik (AS: Hréðric): Søn af Hrodgar (Roar).

Hrodgar (AS: Hróðgár): Dansk: *Roar*. Danerkonge, søn af kong Halfdan og gift med Valthjov. De har sønnerne Hredrik og Hrodmund og datteren Freyvar. Det er kong Roar, der bygger borgen Hjorthal (Heorot) i Lejre.

Hrodmund (AS: Hróðmund): Søn af Hrodgar (Roar).

Huger (AS: Húga): Et andet navn for frankerne.

Huggleik (AS: Higelác): Geaternes konge og morbroder til Bjovulf. Søn af kong Redel.

Hunlaf (AS: Húnláfiŋ): En af Hengests krigere.

Hygd (AS: Hygd): Gift med geaterkongen Huggleik og datter af kong Hardráð.

Ingeld: Hadbardernes fyrste, søn af Frode.

Ingviner (AS: Ingwine): En anden benævnelse for daner.

Jofur (AS: Eofor): Gøterkriger. Søn af Vanråd og bror til Alf

Jomar (AS: Eomer): Angler og søn af Uffe og Tryde.

Kain (AS: Cain): En af Adam og Evas sønner i Biblen, hvor han myrder sin broder Abel. Alle uhyrer regnedes for at nedstamme fra ham, herunder også Grendel og hans moder.

Otter (AS: óththere): Svensk fyrste, søn af Anganthjov.

Raumer (AS: Heapo-Raémes): Et folkeslag i det sydlige Norge.

Sigmund (AS: Sigemund): Nordisk sagnfigur. Ifølge sagnet var han søn af Vølsung og Ljod og dermed en af vølsungerne.

Skilfinger (AS: Scilfiŋgas): Fælles betegnelse for de svenske konger og for svenskerne.

Skjoldunger (AS: Scyldiŋgas): Fælles betegnelse for de danske konger (efterkommere af kong Skjold) og for danerne.

Sveer (AS: Swéon): Svenskere. Folkeslag nord for geaterne.

Tryde (AS: þrýðo): Uffes dronning.

Uffe (AS: Offa): Anglernes konge, søn af Vermund. Kendt fra sagnet om Uffe hin Spage.

Ufred (AS: Unferð): Daner, søn af Egglaŋ og ejer af sværdet Hrunting.

Vanråd (AS: Wonréð): Geater og fader til Alf og Jofur.

Vendler (AS: Wendla): Vendelboer. Vandal.

Véstein (AS: Wéoxstán): Fader til Viglaŋ.

Viglaŋ (AS: Wígláfiŋ): Søn af Véstein og en slægtning af Bjovulf.

Volsung (AS: Wælsing): Vølsung. Slægt, der ifølge sagnene nedstammer i lige linje fra Odin. Omfatter bl.a. Sigmund og hans søn Sigurd Fafnersbane.

Vølund (AS: Wéland): Vølund Smed. Var i nordisk mytologi alfernes høvding, søn af en samisk konge.

Ylfinger: Folkeslag = vylfinger formodentlig bosat ved Østersøens sydkyst.

Yrmenlaf (AS: Yrmenláfiŋ): Bror til Asker.

Yrsa (AS: Ýrse): Se Anele

Bjovulf

Alfabetisk naveregister

Adils.....	34, 43
Alf.....	40, 43f.
Anele.....	36, 40, 43f.
Anganthjov.....	40, 43
Asker.....	22f., 31, 43f.
Aslaf.....	21, 43
Beov.....	4, 9, 43
Bjovulf. 4f., 9, 12f., 15ff., 19ff., 24f., 28, 32ff., 37ff., 43	
Breke.....	14f., 43
Dagravn.....	35, 43
Eggder. . .11, 13ff., 18, 23ff., 28, 30, 32, 34, 36, 43f.	
Egglaf.....	14f., 19, 24, 28, 43f.
Eggvele.....	27, 43
Finn.....	20f., 43
Fjøtle.....	18, 43
Freyvar.....	30, 43f.
Frode.....	30, 43f.
Grendel.....	5, 9ff., 33, 35, 43f.
Hardråd.....	32, 34, 43f.
Hared.....	29, 43
Hejme.....	21, 43
Helge.....	9, 43
Hemming.....	29, 43
Hermod.....	18, 27, 43
Hildeburg.....	20, 43f.
Hjorgar.....	9, 13, 31, 43f.
Hrodmund.....	21, 44
Hugleik.....	11ff., 16ff., 21, 24f., 28ff., 39f., 43f.
Hunlaf.....	20, 44
Jofur.....	35, 40, 44
Jomar.....	29, 44
Kain.....	10, 22, 44
Otter.....	43f.
Sigmund.....	18, 43f.
Tryde.....	29, 44
Uffe.....	29, 43f.
Ufred.....	14, 21, 24, 43f.
Véstein.....	36, 38f., 41, 44
Viglaf.....	36, 38f., 41, 44
Vølund.....	13, 44
Yrmenlaf.....	22, 44
Yrsa.....	9, 43f.